

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 8. SINIF DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN
MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Aslı KAYA

BURSA 2010

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 8. SINIF DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN
MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Aslı KAYA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEKE

BURSA 2010

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda 700763002 numaralı Aslı Kaya'nın hazırladığı "İlköğretim 8. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 02/07/2010 tarihinde, 10.30-12.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Prof. İsmail BOZKAYA
Sınav Komisyonu Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEKE
Üye (Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Nuran BAYRAM
Üye

ÖZET

Yazar : Aslı KAYA
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı : Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xii + 82
Mezuniyet Tarihi : / / 2010
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEKE

İLKÖĞRETİM 8. SINIF DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmada ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşleri aile, sınıftaki fiziksel yapılanma ve müzik dersi öğretim programı açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Bursa ili İnegöl ilçesi merkeze bağlı 29 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada var olan durumu ortaya koymak amacıyla *betimsel yöntem* kullanılmış, veriler kaynak tarama ve anket yoluyla toplanmıştır. Kaynak tarama çalışmasında konu ile ilgili kitaplar, bilimsel yazılar, tezler incelenmiş ve kaynak tarama kapsamında internet ortamından da yararlanılmıştır. Öğrencinin müzik dersine ilişkin görüşlerinin anket yoluyla alındığı bu çalışmada 2303 öğrenciden elde edilen veriler SPSS 16.0 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular yorumlanarak sonuca göre öneriler getirilmiştir.

Araştırma sonucunda ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine bakış açılarında aile içinde müziksel ortamın olmasının, müzik dersinin etkin işlenmesinin, ders dışı müziksel faaliyetlere katılma ve programda yer alan öğrenme alanlarının öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde etkili ve yönlendirici olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler

Eğitim İlköğretim Müzik Eğitimi İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı Öğrenme Ögeleri

ABSTRACT

Writer : Aslı KAYA
University : Uludağ University
Department : Fine Arts Education Department
Program : Music Education Program
Thesis Degree : Masters' Thesis (M.A.)
Number of pages : xii + 82
Graduation date : /.... / 2010
Supervisor : Assist. Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

EVALUATION OF THE 8TH GRADE ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS' OPINIONS ON MUSIC LESSON IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

In this research, 8th grade elementary school students' opinions on music lesson in terms of the variables of family, class' physical structure and music curriculum have been evaluated. The research sample is constituted from 8th grade students of 29 elementary schools in İnegöl, the central district of Bursa.

The study is a descriptive research in which the data were collected through literature review and a survey. Within the literature review, books, scientific papers, theses and dissertations of the related studies were examined and the internet sources were used. Students' opinions on music lesson were taken through a survey applied to 2303 students. The data obtained were analyzed using SPSS 16.0 statistical program. As a result of data analysis, results were interpreted according to the emerging findings and recommendations were made.

As a result of the research, it is found that the family musical environment, active music lessons, extracurricular musical activities, and the learning domains of the music curriculum affects and routes the 8th grade elementary school students' opinions on music lessons.

Key Words

Education Elementary music Elementary school Learning elements
education music curriculum

ÖNSÖZ

Doğum öncesinde başlayan bireyin müziksel gelişimi, kalıtsal özellikleri ve etkileşimde bulunduğu çevre ile farklılıklar göstererek devam eder. Bireyin müziksel güçlerinin biçimlendirilmesinde ilköğretim çağı önemli bir dönem olarak görülmektedir. İlköğretim çağındaki bireyin müziksel gelişimi ise genel olarak okuldaki müzik dersleri ile sağlanmaktadır.

Müzik dersi öğrenme-öğretme sürecinde temel alınan öğrenci merkezli eğitim anlayışı ve aktif öğrenme yöntemlerinin uygulamada öğrenciler tarafından nasıl algılandığının ve öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarında çevresel değişkenlerin etkisinin öğrenci görüşleri ile ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu araştırmada ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşleri ele alınarak değerlendirilmiştir.

Tezin hazırlanmasında yardım ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, büyük bir özveriyle rehberliğimi üstlenen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEKE başta olmak üzere, çeşitli konularda bilgisine başvurduğum Prof. İsmail BOZKAYA'ya, araştırmanın istatistiksel analizlerinde yardımcı olan Doç. Dr. Nuran BAYRAM'a ve hayatım boyunca yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bursa, 2010

Aslı KAYA

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ	viii
SİMGE VE KISALTMALAR	xii
1. BÖLÜM	
GİRİŞ	1
2. BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi	10
2.2. Türkiye’de Müzik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	11
2.3. Türkiye’de Eğitim Programları	17
2.3.1. Müzik Eğitim Programları	18
2.3.2. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)	26
2.4. Öğretim ve Öğretimin Öğeleri	29
3. BÖLÜM	
BULGULAR VE YORUM	33
3.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	33
3.2. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	36
3.3. Öğrencilerin Aile İçinde Müziksel Ortamlarının Olup Olmadığını Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	42

3.4.	Öğrencilerin Müzik Dersi Yaptıkları Sınıfın Fiziksel Yapılanmasını Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	46
3.5.	Müzik Dersinin Etkin İşlenip İşlenmediğini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	48
3.6.	Öğrencilerin Ders Dışı Müzik Faaliyetlerine Katılım Durumunu Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	49
3.7.	Öğrencilerin Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşlerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri	52
3.8.	Anket Soruları İle Oluşturulan Alt Grupların Analizleri	60
4. BÖLÜM		
	SONUÇ VE ÖNERİLER	64
	KAYNAKLAR	71
	EKLER	77
	ÖZGEÇMİŞ	82

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

Sayfa

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Öğretim öğelerinin birbiriyle etkileşimi	30
----------	--	----

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1.1.	Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı	34
Tablo 3.1.2.	Ankete katılan öğrencilerin 7. sınıf SBS puanlarının dağılımı ..	34
Tablo 3.1.3.	Ankete katılan öğrencilerin 7. sınıf SBS puanlarının cinsiyete göre dağılımı	35
Tablo 3.1.4.	Ankete katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının dağılımı	35
Tablo 3.1.5.	Ankete katılan öğrencilerin anne ve babalarının çalışma durumlarının dağılımı	36
Tablo 3.2.1.	Öğrencilerin diğer derslere göre müzik dersine verdiği önem derecesi	37
Tablo 3.2.2.	“Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	37
Tablo 3.2.3.	“Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	38
Tablo 3.2.4.	“Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı...	39
Tablo 3.2.5.	“Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	39
Tablo 3.2.6.	“Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	40
Tablo 3.2.7.	“Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	41
Tablo 3.2.8.	“Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	41

Tablo 3.2.9.	“Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	42
Tablo 3.3.1.	“Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	43
Tablo 3.3.2.	“Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	43
Tablo 3.3.3.	“Birlikte yaşadığınız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	43
Tablo 3.3.4.	“Birlikte yaşadığınız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	44
Tablo 3.3.5.	“Yakın çevrenizde müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	44
Tablo 3.3.6.	“Yakın çevrenizde müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	45
Tablo 3.3.7.	“Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	45
Tablo 3.3.8.	“Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	46
Tablo 3.4.1.	Ankete katılan öğrencilerin sınıf mevcutlarının dağılımı	46
Tablo 3.4.2.	“Sınıftaki oturma düzeninde hangi materyallerin kullanıldığı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	47
Tablo 3.4.3.	Sınıfın fiziksel yapılanmasına yönelik sorulara verilen yanıtların dağılımı	48
Tablo 3.5.1.	Müzik dersi yapılan sınıfın sorulduğu soruya verilen yanıtların dağılımı	48
Tablo 3.5.2.	Müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini öğrenmeye yönelik sorulara verilen yanıtların dağılımı	49
Tablo 3.6.1.	Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumlarını öğrenmek için sorulan sorulara verilen yanıtların dağılımı	50

Tablo 3.6.2.	“Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldınız mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	51
Tablo 3.6.3.	“Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (<i>koro, orkestra, solo vb.</i>) yer aldınız mı ya da yer alıyor musunuz” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	51
Tablo 3.7.1.	“Müzik dersinde temel müzik bilgilerini (<i>nota bilgisi, solfej vb.</i>) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	52
Tablo 3.7.2.	“Müzik dersinde temel müzik bilgilerini (<i>nota bilgisi, solfej vb.</i>) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	53
Tablo 3.7.3.	“Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	53
Tablo 3.7.4.	“Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	54
Tablo 3.7.5.	“Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	55
Tablo 3.7.6.	“Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	55
Tablo 3.7.7.	“Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	56
Tablo 3.7.8.	“Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	57
Tablo 3.7.9.	“Müzik dersinde kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	57

Tablo 3.7.10.	“Müzik dersinde kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	58
Tablo 3.7.11.	“Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (<i>beste yapma, eşlik oluşturma vb.</i>) yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı	59
Tablo 3.7.12.	“Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (<i>beste yapma, eşlik oluşturma vb.</i>) yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı	59
Tablo 3.8.1.	Cinsiyete göre <i>t</i> -testi sonuçları	61
Tablo 3.8.2.	Faktörlere ait korelasyonlar	62
Tablo 3.8.3.	Regresyon Analizi sonuçları	63

SİMGE VE KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
akt.	: Aktaran
Bkz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
ss.	: Sayfa Sayısı
SPSS	: The Statistica Packet For The Social Science
sy.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TV	: Televizyon
VCD	: Video Compact Disc
CD	: Compact Disc
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
ts.	: Basım Tarihi Yok

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bireyin müziksel gelişiminin anne karnındayken seslere tepki vermeye başlaması ile başladığı söylenebilir. “(...) çocukların şarkı mırıldanmalarını dinleyerek, orijinal dans ve oyunlara uyma çabalarını seyrederek doğuştan müziğe karşı duyarlı olduklarını gözleyebiliriz. Bu doğal yetenek çocukta doğuştan vardır” (Özgül 2002: 41). Doğumdan sonra da çocuğun sessel ve müziksel gelişimi yeni öğrendikleri ile zamanla zenginleşerek yaşamı boyunca devam eder. “Çocuğun müziksel gelişim sürecinde büyüme, olgunlaşma ve öğrenmelerin yanı sıra kalıtsal özellikler ve çevre etmenleri de önemli rol oynar” (Yıldız 2002: 1). “Çocukluğun dokuz ile on ikinci yaşları arasını içine alan dönem, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görülür” (Uçan 2005: 16).

Buna göre doğum öncesinde başlayarak doğumdan sonra değişik ay ve yaşlarda farklılıklar göstererek devam eden bireyin müziksel gelişimi ilköğretim çağına gelindiğinde önem kazanmaktadır. İlköğretim çağındaki bireyin müziksel gelişimi ise genel olarak okuldaki müzik dersleri ile sağlanmaktadır. Okuldaki müzik derslerinin yanında, bireyin kalıtsal özellikleri ve etkileşimde bulunduğu çevreden kaynaklanan bireysel farklılıkları da bireyin müziksel gelişimini etkileyebilmektedir.

En küçük toplumsal grup olarak tanımlanabilen aile, bireyin ilk karşılıklı ilişki ve etkileşimde bulunup toplumsallaşmaya başladığı ortamdır. Aile, çocuğun müzikle kuracağı iletişimde, onun müziksel eğitim ve iletişimde dolayısıyla müziksel gelişimini sağlamada önemli rol oynayan bir etkidir.

Küçük yaşlardan itibaren müziksel bir çevre içinde bulunan çocuklar sağlıklı bir gelişim göstermektedirler. Müziğin çocuğun gelişimine etkilerini Yıldız (2002) dil gelişimi, duygusal ve sosyal gelişim, bedensel ve psikomotor gelişim açısından ele almış; çocukların henüz bebekken annelerinden dinledikleri ninnilerle kelime dağarcıklarının geliştiğini, ileriki yaşlarında ise öğrendiği şarkılarla sözcüklerin tartımı

ve vurgusunu kavrayarak sözcükleri doğru, temiz ve anlaşılır söylemeyi öğrendiğini belirtmiştir. Çocuğun toplu ya da bireysel müzik etkinliği içinde bulunarak birlikte iş yapabilme, aldığı sorumluluğu yerine getirebilme alışkanlığı ve bir şeyler başarabilme duygusu kazanarak duygusal ve sosyal yönden olumlu gelişim gösterebileceğini böylece sosyal ve kültürel çevresiyle iletişim kurabileceğini, etkileşimde bulunabileceğini belirtmiştir. Ayrıca şarkı söyleme, çalgı çalma, devinimde bulunma vb. müziksel etkinlikler ile duyu organlarının, büyük-küçük kasların ve bedenin gelişimine katkı sağlanabileceğini belirtmiştir.

“(…) musiki eğitimi almış kimselerde ve onların yaptığı çalışmalarda bir başka ahenk, bir başka “insana yakınlık” vardır. Büyük dehaların hayatını incelediğimizde, onların aynı zamanda musiki veya sanatın diğer branşlarıyla da yakından ilgili olduklarını görürüz (…)” (İz’at 1985: 7). Ünlü düşünür Konfüçyüs (Çince Kongfuzi-Üstat Kong), yetiştirdiği öğrencilerin zihinlerini zenginleştirmek ve derinleştirmek için şiir, dans ve müzik öğrenmeleri gerektiğini belirtmektedir (Ülger 2003: 3). Dolayısıyla sanat eğitimi ve onun en önemli dallarından biri olan müzik eğitimi sağlıklı bir kişilik gelişimi için gereklidir.

“Müzik eğitimi genel eğitimin bir parçasıdır. Müzik ile insanın eğitilmesinin gerekliliği, müziğin insan ile toplum üzerindeki etkileri bu eğitim sürecinde biçimlenmektedir. Burada önemli olan müziğin eğitime, dolayısıyla insana hangi biçimde ve hangi yollarla verilmesinin bilinmesidir. Bu her öğretim döneminde değişik görünümler göstermektedir. Müzik tüm öğretim dönemlerinde bir ders olmaktan çok bir eğitim aracı anlayışı ile ele alınması gereken bir konudur” (Cemalcılar 1985: 69).

(…) sanat eğitimi, birey için içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözmeye, gördüğü, hissettiği şeylere karşı reaksiyon göstermede son derece önemli bir rol üstlenir ve sanat eğitimi bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarı durumundadır. Çünkü genel eğitimin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psiko-motor alandaki hedeflerine hizmet verir. Böylece bireyin estetik, fiziksel, zekâ, toplumsal gelişmelerine katkıda bulunur ve yaşamın bütünselliği içerisinde sanat yoluyla eğitimini sağlar. Bu yolla, eğitimde, iletişimde, estetik beğenide bütünlük sağlanmış olur. Sanat eğitimi bireyde var olan yaratıcı gücü geliştirme konusunda en etkin disiplindir. Eskiden olağanüstü bir güç olarak kabul edilen ‘yaratıcılık’, sadece yetenekli insanlara özgü olarak değerlendirilirdi. Günümüz Türkiye’inde de ne yazık ki hala bu düşünceler hâkim olup resim-iş dersi diye anılan sanat eğitimi

dersleri 'seçmeli ders' statüsüne düşürülerek, eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir (Gel 1994: 40).

Bireyin kişilik gelişiminde bu denli etkisi olan müzik, eğitim boyutuyla ele alındığında ülkemizde örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yer almaktadır. Eğitimin merkezinde yer alan öğrencinin müziksel açıdan davranış geliştirebilmesi sürecinde müziksel öğrenmelerinin gerçekleşebilmesini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilecek okul, aile, çevre, ders araç-gereçleri, müzik eğitimi programı vb. birçok etmen bulunmaktadır. Bu etmenler eğitimin, dolayısıyla müzik eğitiminin merkezinde bulunan öğrencinin müzik dersine yönelik görüşlerini de yönlendirebilmektedir.

Bu bilgiler ışığında bu araştırmada ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine bakış açıları ve müziğe yönelik ilgilerinde aile, sosyo-ekonomik durum, sınıftaki fiziksel yapılanma, müzik öğretim programı vb. değişkenlerin etkisinin olup olmadığı incelenmiştir.

Bu çalışmanın, öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerinin belirlenmesi ve artırılması için yapılacak olan diğer çalışmalara dolayısıyla müzik eğitimine sağlayacağı katkılar açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma ile müzik dersi öğrenme-öğretme sürecinde temel alınan öğrenci merkezli eğitim anlayışı ve aktif öğrenme yöntemlerinin uygulamada öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarında çevresel değişkenlerin etkisinin öğrenci görüşleri ile ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda aile, sınıftaki fiziksel yapılanma ve öğretim programı değişkenleri açısından ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine bakış açılarının nasıl şekillendiği problem cümlesi olarak belirlenmiştir. Bu ana problemden hareketle;

1. İlköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde ailenin etkisinin,
2. İlköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde sınıftaki fiziksel yapılanmanın etkisinin,
3. İlköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan genel amaçların kazanılma düzeyi kapsamında öğrencilerin müzik dersinden beklentilerinin,

4. İlköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan genel amaçların kazanılma düzeyi kapsamında öğrencilerin müzik dersine bakış açılarının,
5. İlköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan genel amaçların kazanılma düzeyi kapsamında öğrencilerin kazanımlarının neler olduğu alt problemler olarak belirlenmiştir.

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. “Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır” (Kaptan 1998: 59).

“Geniş bir örneklemden hızlı bir biçimde veri toplama ve analiz etme konusunda anket etkili bir araçtır. (...) Bu tür veriler üzerinde betimsel istatistikler kullanılır ve veriler araştırma soruları çerçevesinde tanımlanır” (Yıldırım ve Şimşek 2005: 302). Araştırmada verilerin toplanması aşamasında kaynaklar taranmış ve hazırlanan anket ile veriler toplanmıştır. Kaynak taramasında; konu ile ilgili kitaplar, bilimsel yazılar ve tezler incelenmiş, internet taraması da kaynak taraması kapsamında yer almıştır. Anket geliştirme aşamasında; araştırmanın problemi ekseninde sorular belirlenerek taslak bir form oluşturulmuştur. Ardından iki uzman görüşüne başvurulmuş ve iki ilköğretim okulunda, ön uygulama yapılarak elde edilen sonuçlara göre anket yeniden düzenlenmiştir.

Araştırmanın evrenini Bursa ilinde yer alan ilköğretim okullarında öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri, örneklemini ise Bursa ili İnegöl ilçesi merkeze bağlı 27’si devlet, 2’si özel olmak üzere toplam 29 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak, anketin uygulama aşamasında uygulama yapılması planlanan özel okullardan birisinde uygulama için izin alınamamıştır. Dolayısıyla anket İnegöl merkeze bağlı toplam 28 ilköğretim okulunda uygulanmış (Bkz. Ek 2), anketi toplam 2303 öğrenci yanıtlamıştır.

İlköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine bakış açılarının; aile, sınıftaki fiziksel yapılanma ve müzik dersi öğretim programı açısından incelenebilmesi için hazırlanan ankette öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik olarak 7. sınıf Seviye Belirleme Sınavı (SBS) puanları, anne ve babalarının eğitim durumları ve

çalışma durumları sorulmuştur. Öğrencilerin müziksel ortamlarına yönelik düşüncelerini almak için açık uçlu, “Evet- Hayır” şeklinde iki seçenekli ve “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde beşli likert tipi seçeneklerden oluşan toplam 37 soru hazırlanmıştır (Bkz. Ek 3).

Ankette yer alan sorular 6 alt gruba ayrılarak incelenmiştir. Bu alt gruplar öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşleri, aile içinde müziksel yapılanma, sınıfın fiziksel yapılanması, müzik dersinin etkin işlenmesi, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım ve programda yer alan öğrenme alanları olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini öğrenmek için; öğrencilerden, okumakta oldukları dersleri önem derecesine göre sıralamaları ve “müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum”, “müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum”, “müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum”, “müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” ifadelerini beşli likert tipi seçeneklere göre yanıtlamaları istenmiştir.

Aile içinde müziksel ortamlarının olup olmadığını öğrenmek için öğrencilerden “evinizde müzik aleti/aletleri var mı”, “birlikte yaşadığınız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı”, “yakın çevrenizde müzikle uğraşan var mı”, “ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorularını “Evet- Hayır” seçeneklerine göre yanıtlamaları istenmiştir.

Müzik dersi yaptıkları sınıfın fiziksel yapılanmasını öğrenmek için öğrencilere sınıf mevcutlarının dağılımı, sınıftaki oturma düzeninde sıra mı yoksa kolçaklı sandalye mi kullanıldığı, müzik dersi yaptıkları sınıfta müzik tahtası, ses yalıtımı ve ısınma sorunu, aydınlatma sorunu olup olmadığı ayrıca müzik dersinde görsel-ışitsel araç gereçlerin kullanılıp kullanılmadığı sorulmuştur.

Müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini öğrenmek için öğrencilere müzik derslerini hangi sınıfta yaptıkları, müzik dersini müzik branş öğretmeni ile mi yaptıkları, müzik derslerinde öğretmenlerinin ve kendilerinin müzik aleti/aletleri kullanıp kullanmadığı, müzik dersi çalışma kitabını ders sırasında mı yoksa ev ödevi olarak mı uyguladıkları sorulmuştur.

Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumunu öğrenmek için müzik dersinde kullandıkları müzik aleti/aletleri haricinde herhangi bir müzik aleti çalıp çalmadıkları, şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte ve okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (*koro, orkestra, solo vb.*) yer alıp almadıkları, okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi alıp almadıkları sorulmuştur.

Öğrencilerin müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerini öğrenmek için “müzik dersinde temel müzik bilgilerini (*nota bilgisi, solfej vb.*) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim”, “müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim”, “müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim”, “müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim”, “müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim”, “müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (*beste yapma, eşlik oluşturma vb.*) yapılmasını isterim” ifadelerini beşli likert tipi seçeneklere göre yanıtlamaları istenmiştir.

Elde edilen veriler Office Excel programı ve SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) 16.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

“Parametrik olmayan testler arasında yer alan ki-kare testi, iki veya daha fazla kategoriye sahip, iki değişken arasında bağımsızlık olup olmadığının, diğer bir deyişle ilişki bulunup bulunmadığının incelenmesinde kullanılır” (Bayram 2004: 85). Bu kapsamda öğrencilerin müzik dersine bakış açılarına etkisi olabileceği düşünülen aile, sınıftaki fiziksel yapılanma ve müzik dersi öğretim programı değişkenleri göz önünde bulundurularak hazırlanan anket ile elde edilen verilerde frekans, yüzde analizi ve ki-kare (χ^2) testi ve anket içinde oluşturulan alt gruplar bağlamında kız ve erkek öğrencilerin görüşlerinin farklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla t-testi, anket sorularından oluşturulan alt gruplar (öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşleri, aile içinde müziksel yapılanma, sınıfın fiziksel yapılanması, müzik dersinin etkin işlenmesi, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım ve programda yer alan öğrenme alanları) arası ilişkileri ortaya koymak amacıyla korelasyon analizi, öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada aile içinde müziksel bir ortamın olmasına, sınıfın fiziksel

yapılanmasına, mzık dersinin etkin işlenmesine, ders dışı mzık faaliyetlerine gönüllü katılıma ve programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin etkin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla regresyon analizi yapılarak elde edilen bulgular yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Bursa ili İnegöl ilçesi merkeze bağlı olan toplam 28 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri ile sınırlı olan araştırma; araştırmada kullanılan yöntemin araştırmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygun olduğu, örneklemin evreni temsil ettiği, veri toplama aracının gerekli verileri sağlayabilecek nitelikte olduğu ve anketi uygulayan kişilerin verdikleri yanıtların gerçeği yansıttığı varsayımlarından oluşmaktadır.

İlköğretim mzık dersi, mzık dersi ğretim programları ve mzık dersi ğretim süreci birçok araştırmacının araştırmalarına konu olmuştur. Türkiye’de ilköğretim düzeyindeki mzık dersi açısından ğrenci görüşlerine başvurularak yapılan çalışmalardan kaynak taraması sonucunda aşağıdaki tezlere ulaşılmıştır (<http://tez2.yok.gov.tr/>, 25 Mayıs 2010):

Köksal (1997) ‘‘Mzık eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerileri ve uyum düzeylerinin incelenmesi’’ adlı doktora tezinde mzık eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerileri ve uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptayarak çeşitli değişkenlerin ergenlerin empatik becerileri ile uyum düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemiştir.

Mert (2006), ‘‘İlköğretim 6. sınıf ğrencilerinin mzık dersi ğretim programı birinci kademe bilişsel amaç ve davranışlarına ulaşma durumunun değerlendirilmesi’’ adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim 6. sınıf ğrencilerinde I. kademe mzık ğretim programının bilişsel amaç ve davranışlarına ulaşma durumunu araştırmıştır.

izmeci (2006), ‘‘Mzık eğitiminde aktif öğrenme tekniklerine dayalı ders programlarının ilköğretim 6. sınıf ğrencilerinin mzık ğretimi, derse yönelik görüşleri ve tutumları üzerindeki etkileri’’ adlı yüksek lisans tezinde aktif öğrenme tekniklerine dayalı mzık öğretiminin, mzık bilgilerinin öğrenilmesi, müziksel işitme becerileri ile

müzik dersine ilişkin olumlu tutum ve görüşlerin gelişmesi üzerindeki etkilerini, geleneksel yaklaşıma dayalı müzik öğretimi ile karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Yaltur (2006), “İlköğretim 6. sınıfların müzik dersinde aktif öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi” adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim ikinci kademe 6. sınıflarda aktif öğrenme yöntemleri ile yapılan müzik eğitiminin, geleneksel öğretim yöntemleriyle yapılan müzik eğitimine göre öğrencide daha başarılı ve kalıcı sonuçlar çıkardığını kanıtlamak amacıyla aktif öğrenme modelini inceleyerek bu yöntemin müzik dersinde uygulanmasının öğrenci başarısına etkisini araştırmıştır.

Öztoplan (2007), “İlköğretim düzeyindeki özel okullar ile devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim düzeyindeki özel okullar ile devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin; müzik dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkisini incelemiştir.

Aksu (2007), “İlköğretim 8. sınıf müzik programının hedeflerine ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde 8. sınıflarda hedefine ulaşma düzeyi açısından 1994 müzik öğretim programının değerlendirmesini yapmıştır.

Badallı (2008), “İlköğretim öğrencilerinin müzikal yaşantılarının ve müzik dersinden beklentilerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin müzikal yaşantılarını ve müzik dersinden beklentilerini araştırmıştır.

Saruhan (2008), “Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim II. kademe öğrencilerinin müzik dersi tutumlarını okul türü, cinsiyet, okumakta oldukları sınıf, okulda müzik dersini özel bir müzik sınıfında işleyip işlemedikleri, 4. ve 5. sınıfta müzik dersini müzik öğretmeni ile işleyip işlemedikleri, okuldaki müzik dersi dışında özel müzik dersi alıp almadıkları ve öğrencilerin dinledikleri müzik türü değişkenleri açısından ele almıştır.

Kocaarslan (2009), “Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin birbirleriyle olan

bağıntılarını ve bu bağıntıların hangi değişkenler dahilinde farklılıklar gösterebileceğini araştırmıştır.

Bilgin (2009), “İlköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşlerini, bu görüşler üzerinde etki sahibi olabilecek değişkenlerle ilişkilendirilerek incelemiştir.

Türkiye’de ilköğretim düzeyindeki müzik dersi açısından öğrenci görüşlerine yönelik olarak hazırlanan tezler haricinde konuyla ilgili olarak çeşitli dergilerde yayımlanan makalelere ve konferanslarda sunulan bildiriye de rastlanmaktadır. Örneğin; “Müzik öğretiminde sekizinci sınıf öğrencilerinin temel müzik yazısı işaretlerini anlama düzeyi” adlı bildirisinde Bulut (2006), öğrencilerin müzik dersinde öğrenmekte oldukları temel müzik yazı işaretlerini algılama düzeylerinin sınanmasına yönelik bir çalışma yapmıştır. Nacaklı (2006) ise “İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları” adlı bildirisinde öğrencilerin müzik dersine karşı tutumlarının hangi yönde geliştiğini belirlemeye yönelik bir çalışma ortaya koymuştur.

Öğrenci görüşlerine başvurularak yapılan bu çalışmalardan hareket ederek hazırlanan bu araştırmada eğitim ve müzik eğitimi, Türkiye’de müzik eğitiminin tarihsel gelişimi, müzik eğitim programları ve öğretimin öğelerinin incelendiği *kuramsal çerçeve*, anket yoluyla elde edilen verilerin analiz edildiği *bulgular ve yorum* ve elde edilen bulgulardan çıkarılan *sonuç ve öneriler* bölümleri yer almaktadır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi

İnsanın bireysel (biyopsişik), toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutlu temel gereksinimleri arasında “estetik gereksinim” çok önemli yer tutar. Estetik gereksinim, insanın “estetik kimlik/kişilik kazanma ve geliştirme” çabasının bel kemiğini oluşturur. Estetik gereksinimi gidermede ve estetik kimlik/kişilik kazanmada ve geliştirmede müzik ve sanat eğitimi belirleyici rol oynar (Uçan 2005a: 5).

Eğitim; “Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranımlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi” olarak tanımlandığı gibi, “Kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü” şeklinde de ifade edilmektedir (TDK <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0itim&ayn=tam>, 30 Mart 2010; Akyüz 2007: 8). Demirel (2005: 41) ise eğitimi “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlamaktadır.

Ülkemizde eğitim hizmetlerinden Millî Eğitim Bakanlığı sorumludur. Anayasaya, 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre hazırlanan plan ve programlar doğrultusunda eğitim hizmetleri yürütülmektedir. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile açıklanan Türk Millî Eğitim Sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölüme ayrılmıştır. “Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar” (Millî Eğitim Temel Kanunu 1873: 5).

“Sanat eğitimi içinde yer alan müzik eğitimi; insanın eğitilmesi, duyguların olgunlaşması, sanat ve güzelliğin felsefesi olan estetik bilincin oluşması, insan ve

toplum değerlerinin kazandırılması açısından sanat eğitimi içerisinde en geçerli olanıdır” (Cemalcılar 1985: 74).

Sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimini Uçan (2005: 30) “Bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme süreci” olarak tanımlamış ve müzik eğitimini; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç ana türde ele alarak şu şekilde açıklamıştır:

Genel müzik eğitimi, müzikle ilişkisi ne olursa olsun herkes için geçerlidir ve herkese yöneliktir. *Özengen müzik eğitimi*, müziğe özel ilgisi, isteği ve yatkınlığı olup müziği kendisi için bir düşkü (hobi) alanı olarak seçenlere dönüktür. *Mesleki müzik eğitimi* ise müziğe üst düzeyde yetenekli olup müziği kendisine bir iş, meslek, ciddi-sürekli uğraş, görev alanı veya çalışma alanı olarak seçenlere-belirleyenlere yöneliktir (Uçan 2005b: 8).

Millî Eğitim Temel Kanunu’nda örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölüme ayrılan Türk Millî Eğitim Sistemi içerisindeki müzik eğitiminin yeri Uçan’ın tanımlaması doğrultusunda ele alındığında; genel müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi örgün eğitim kapsamında, özengen müzik eğitimi ise yaygın eğitim kapsamında düşünülebilir. Dolayısıyla “Sağlıklı ve dengeli bir ‘insanca yaşam’ için ayırım gözetmeksizin herkese yönelik, asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlayan” (Tarman 2006: 9) genel müzik eğitimi; okul öncesi eğitimi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumları ile ilişkilidir.

2.2. Türkiye’de Müzik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Sanat ve onun dallarından biri olan müziğin temelini insan oluşturur. Dolayısıyla insansız bir müzik ve müzik eğitiminin var olamayacağı söylenebilir.

Yaşamının hemen başlangıcında daha çok içgüdüleriyle davranan insan zamanla, çok geçmeden kendi yaşam etkinliğinin farkına varır, bu bilinçle davranarak kendisiyle ve (dış) çevresiyle etkileşim içinde gelişerek, “**kültür**” denilen “kendine özgü yaşam biçimi”ni oluşturur. Bu oluşturma sürecinde insan, iç içe yaşadığı “**ses evreni**” içinde bir anlatım gereci olarak algıladığı sesleri, belli gereksinimlerini karşılamak ya da karşılarken kullanmak üzere

biçimlendirerek, “**müzik**” denilen “kendine özgü sessel anlatım biçimi”ne dönüştürür (Uçan 2005a: 37).

Bu doğrultuda müziğin, insanlığın varoluşu ile ortaya çıktığı ve zamanla geliştiği söylenebilir.

“Türklerin en eski atalarını oluşturan topluluklarda müzik ilk çağın başlarında, kendi başına varlığı olan bir sanat olmaktan çok, çeşitli toplumsal görüngülerin bir ögesi (...)” konumunda olmuş ve “(...) boyların yavaş yavaş kendilerini göstermeye ve tarih sahnesine rol oynamaya başlamalarıyla birlikte Türk müziği de dünya müzik tarihi sahnesinde kendini göstermeye ve rol oynamaya başlamıştır” (Uçan 2005c: 18, 20).

Eğitim müziğinin ya da müziğin bir eğitim aracı olarak içinde yer aldığı Türk müzik kültürünün, Türklerin tarih sahnesine çıktığı çağlardan başlayarak sırasıyla Hunlar (M.Ö. 214- M.S. 557), Göktürkler (552-745), Uygurlar (745-840/1209), Karahanlılar (840-1212), Gazneliler (962-1187), Büyük Selçuklular (1040-1157), Türkiye Selçukluları (1071/1075-1308) dönemlerinde gelişmesini sürdürüp olgunlaştığı, çevre müzikleri ile etkileşerek bir bileşim oluşturduğu ve kimlik kazandığı söylenebilir (Uçan 2000: 115; akt. Bozkaya 2001b: 15).

Tarihin akışı içinde Türklerin atalarının farklı coğrafyalara doğru yer değiştirmeleri ve komşuları ile ilişkiler kurmaları sonucunda doğal olarak yeni kültür, sanat ve müzik özellikleri ortaya çıkmıştır.

“(...) Türkiye’de Türk müzik öğretimi temelli olarak Selçuklu döneminde başlamış, Osmanlı döneminde belirginleşip çeşitlenmiş, Cumhuriyet döneminde ise kökleşip sağlamlaşmış ve yaygınlaşma sürecine girmiştir” (Uçan 2001: 119).

Uçan (2001: 119), Selçuklu döneminde (1707/1075-1299) din temeline dayanan eğitim sistemi içerisindeki müzik eğitiminin, geleneksel askeri müzik öğretimi kurumları dışında dinsel, dolaylı ve göreneksel olduğunu; genel müzik eğitiminin sıbyan okullarında ve medreselerde, özengen müzik eğitiminin belli tekkelerde ve saraylarda, mesleki müzik öğretiminin ise tabihanelerde, belli tekkeler ile belli medreselerin belli bölümlerinde yapıldığını belirtmiştir.

Osmanlı döneminde (1299-1920/1922) ise din temeline dayalı olan eğitim sisteminin Osmanlı’nın son evrelerinde modern eğitim sisteminin de uygulanmasıyla birlikte ikili bir sistem görünümünü kazandığını ve geleneksel eğitim sistemi içerisinde

genel müzik eğitiminin daha çok sıbyan okullarında, genel medreseler ile Enderun okullarında, özengen müzik eğitiminin belli tekkelerde ve derneklerde, mesleki müzik eğitiminin ise mehterhanelerde ve Enderun okullarının konservatuvar işlevi gören bölümü ile “dar-ül huffaz” ve “dar-ül kurra”larda, belli tekkeler ve zaviyelerde yapılmakta olduğunu belirtmiştir. Modern eğitim sistemi içerisinde ise genel müzik eğitiminin rüştiyelerde, kız ve erkek öğretmen okullarında ve ilkokullarda, özengen müzik eğitiminin belli müzik kursları ve özel müzik dersleri ile mesleki müzik eğitiminin ise Muzika-i Humayun, Dar-ül Elhan, belli seslendirme takımları ve özel müzik derslerinde gerçekleştirildiğini belirtmiştir (Uçan 2001: 119). Ayrıca Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Genel Eğitim Tüzüğü 1869) ile müzik eğitiminde batılı anlayışla yeni modern düzenlemelere gidilmiş, devlet adına müzik öğrenimi görmek üzere Orta-Batı Avrupa’ya öğrenci gönderilmiştir (Uçan 2005c: 120).

Cumhuriyet döneminde ise devrimleri ve ilkeleriyle Türkiye’yi çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak isteyen Atatürk’ün önderliğinde buna yönelik olarak birçok çalışma yapılmıştır. Toplumun kültür ve uygarlık düzeyinin yükseltilmesi; toplumsal, ekonomik, sanatsal koşulların iyileştirilmesi müziği ve dolayısıyla müzik eğitimini de etkilemiştir.

Uçan (2001: 120) Türkiye Cumhuriyeti döneminde (1920/1923’ten günümüze) müzik eğitimi açısından yapılan çalışmaların Ziya Gökalp (1876-1924) ve Atatürk’ün Türk ulusal müzik varlığının derlenip-toplanıp değerlendirilmesi, Türk ulusal müziğinin modern (yeni, çağdaş, çağcıl) ilke teknik ve yöntemlerle işlenerek geliştirilmesi ve bu yolla evrensel müzikte yerini alabilecek bir niteliğe kavuşturulması, Türkiye’de müzik yaşamının ülkenin gerçekleriyle tutarlı bir yapıya kavuşturulması, bu çerçevede oluşan müziksel değişme ve gelişmelerle “çağdaş uygarlık düzeyine erişme” yolunda gösterilen çabaların güçlendirilip pekiştirilmesi amacıyla yönelik olan görüş ve düşünceleri üzerinde temellendirildiğini belirterek bu dönemde müzik eğitimine yönelik olarak yapılan çalışmaları şu şekilde sıralamıştır:

Genel Müzik Öğretimi;

1. 1924 yılında yasalaşmış yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu’yla (Öğretimi Birleştirme Yasası’yla) birlikte oluşan çağdaş Türk eğitim düzeninin bir gereği olarak genel müzik öğretim programlarını çağdaş anlayışla yeniden düzenleme çalışmalarına başlanması ve bunu 1930’lu, 40’lı, 50’li, 60’lı, 70’li ve 80’li yıllarda yapılan program geliştirme çalışmalarının izlenmesi,

2. 1929 yılından itibaren “Kız Enstitüsü” programlarında yer alması,
3. 1948 yılından itibaren müzik dersinin köy ilkokul programlarında yer alması,
4. 1952 yılından itibaren genel lise programlarında müzik dersine yer verilmesi,
5. 1981 yılında yasalaşıp yürürlüğe giren 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası’yla birlikte müzik dersinin tüm yükseköğretim kurumlarının ön lisans ve lisans programlarında yer almaya başlaması,
6. 1981 yılında yayınlanan Onuncu Millî Eğitim Şurası dokümanlarında yer alan “Anasınıfı Programları”nda müzik öğretiminin belirginleştirilmesi.

Özengen Müzik Öğretimi;

1. Cumhuriyet’in ilk evrelerinden itibaren belli orta ve yüksek öğretim kurumlarında ders dışı etkinlikler çerçevesinde koro ve çalgı toplulukları çalışmalarına yer verilmesi,
2. 1930’lu yıllardan itibaren halk evlerinde belli müzik kurslarının düzenlenmesi ve müzik topluluklarının oluşturulup çalıştırılması,
3. Cumhuriyet’in ilk evrelerinden itibaren belli müzik derneklerinde bireysel ve toplu müzik kurs ve çalışmalarının düzenlenmesi,
4. 1940’lı- 1950’li yıllardan itibaren belli folklor derneklerince yürütülen belli müzik çalışmalarının yoğunlaşmaya başlaması,
5. 1950’li ve özellikle 1960’lı yıllardan itibaren belli okullarda özengen müzik çalışmalarına ve etkinliklerine yönelişin belirgin bir hız ve yoğunluk kazanmaya başlaması,
6. 1974 yılından itibaren ortaokul programlarında, zorunlu müzik dersine ek olarak “koro, çalgı ve çalgı toplulukları” adıyla seçmeli derslere yer verilmesi,
7. Belli kamu kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda düzenli özengen müzik çalışmalarına yer verilmeye başlanması.

Mesleki Müzik Öğretimi;

1. Çağdaş anlamda müzik öğretmeni yetiştirme işine ilk kez 1924 yılında Ankara’da kurulan Musiki Muallim Mektebi’nde (Müzik Öğretmen Okulu’nda) başlanması (Bu okulun zamanla daha çok ve giderek yalnızca sanatçı yetiştiren bir kuruma dönüştürülmek istenmesi üzerine müzik öğretmeni yetiştiren kolu 1937-38 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü’ne Müzik Bölümü olarak bağlanmış, onu 1960’lı, 70’li ve 80’li yıllarda açılan yenileri izlemiştir.),
2. 1925 yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığı’nca açılan sınavlarla müzik alanında Devlet adına öğrenim görmek ve uzman olarak yetiştirilmek üzere yurt dışına öğrenci gönderilmeye başlanması (bu uygulama 1929 yılında yürürlüğe giren 1416 Sayılı Yasa’yla daha belirgin ve kesin kurallara bağlanmış ve 1943 yılında yürürlüğe giren 4489 Sayılı Yasa’yla biraz daha genişletilmiş, 1948 yılında yürürlüğe giren 5245 Sayılı Yasa’yla müzik dalında olağanüstü yetenekli (harika) çocukların yurtdışında Devletçe yetiştirilmeleri olanağı sağlanmış ve bu yasa yerini 1956’da yürürlüğe giren daha kapsamlı 6660 Sayılı Yasa’ya bırakmıştır.),
3. İstanbul’da 1923’de yeniden açılan Darulelhan’ın 1926’da Konservatuvara dönüştürülmesinden on yıl sonra çağdaş anlamda besteci ve seslendirici/yorumcu yetiştirme işine 1936’da Ankara’da kurulan Devlet Konservatuarı’nda başlanması (onu 1950’li, 70’li ve 80’li yıllarda açılan yenileri izlemiştir),

4. Askeri bandocu yetiştirmek üzere 1939 yılında Askeri Mızık Okulu'nun açılması,
5. Çalgı yapımcısı yetiştirmek üzere Erkek Teknik (Yüksek) Öğretmen Okulu'na bağlı İkinci Erkek Sanat Enstitüsü'nde 1943 yılında Müzik Aletleri Yapımı Bölümü'nün açılması (onu belli Devlet Konservatuvarlarında açılan Çalgı Yapım Bölümleri izlemiştir),
6. Müzik Bilimci yetiştirmek üzere 1975 yılında İzmir'de Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine bağlı Müzik Bilimleri Bölümü'nün açılması (onu 1970'li ve 80'li yıllarda belli Devlet Konservatuvarlarında açılan Müzikoloji Bölümleri izlemiştir.)
7. Hem “müzik ağırlıklı sınıf öğretmeni” yetiştirmek, hem eğitim enstitülerinin müzik bölümlerine nitelikli aday öğrenci hazırlamak üzere 1951'de İstanbul ve 1963'de Ankara İlköğretmen Okullarında iki “Müzik Semineri”nin açılması,
8. 1989 yılından itibaren yabancı dil “Hazırlık Sınıfı”nı kapsayan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri açılmaya ve hızla yurt düzeyinde yaygınlaşmaya başlaması,
9. Mesleki müzik öğretimi yapılan tüm yüksek öğretim kurumlarının 1982'de yürürlüğe giren 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 1983'de onun yerini alan 2809 Sayılı Yasa ile üniversitelere bağlanması ya da üniversite sistemi içine alınması (bu atılımla birlikte mesleki müzik öğretimi dallarında “lisans”, “yüksek lisans”, “doktora” ve ona eş değer “sanatta yeterlik” derecelerine yönelik bilimsel / sanatsal akademik öğretim olanakları sağlanmıştır.)
10. Ayrıca 1930'lu yıllardan itibaren özellikle Ankara Devlet Konservatuvarında ve Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde yurt dışından getirilen yabancı uzmanlardan yararlanılması,
11. 1970'li yıllardan itibaren bilimsel yaklaşımla program geliştirme anlayışının belli mesleki müzik öğretimi programlarına yansıtılması ve bu doğrultuda ciddi çalışmaların başlatılması (bu çalışmalar 1970'li yılların başlarından itibaren oluşan ön ürünlerin ardından 1980'li yılların başlarından itibaren asıl ürünlerini vermeye başlamıştır) (Uçan 2001: 120, 121, 122).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 13.07.1984 tarihli 90. birleşiminde onaylanan Beşinci Beş Yıllık (1985-1989) Kalkınma Planındaki “Sosyal Hedef ve Politikalar” bölümünde Millî Kültür kapsamında da şu kararlar alınmıştır:

583. Bugüne kadar ihmal edilmiş olan Türk musikisinin araştırılması, geliştirilmesi ve tanıtılması V. Plan döneminde ana ilke olarak benimsenecektir. 584. Öğretimin çeşitli kademelerinde verilen musiki eğitimi, Türk musikisinin gençlere tanıtılması ve sevdirmesi amaçları ile yeniden düzenlenecektir. Bölge potansiyelleri göz önüne alınarak Türk musikisi eğitimi veren kuruluşların yurt seviyesine yaygınlaştırılması hedef alınacaktır (Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989 1984: 148).

Bu bilgiler ışığında ülkemizde müzik eğitimine yönelik yapılan çalışmaların Cumhuriyet'in ilanını hız kazandığı göze çarpmaktadır.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Türk Millî Eğitim Sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik etme ve gerekli kararları alma görevi olan Millî Eğitim Şûrası'nın müzik eğitimine yönelik olarak aldığı kararlar şu şekilde özetlenebilir:

Birinci Maarif Şûrası'nda (17-29 Temmuz 1939) bir öğretmenli köy ilkokullarının üç sınıftan beş sınıfa çıkarılması kararı daha sonra hazırlanan 1948 ve 1968 İlkokul Programları'nda müzik dersi ders saatinin belirlenmesi bakımından önemli rol oynamıştır. İkinci Maarif Şûrası'nda (15-21 Şubat 1943) müzik eğitimi Türkçe dersine ve ahlak eğitimine yardımcı olan bir ders olarak ele alınmış, müzik eğitiminde yaşanan terminoloji sorununun çözümüne yönelik olarak “Güzel Sanatlar” ve “Müzik ve Sahne” Bilim Grupları oluşturulmuş ayrıca müzik derslerine yardımcı olması amacıyla müzik tarihi konusunda, bir araştırma yapılması ve bu araştırmanın derlenip kitap olarak basılması görüşülmüştür. Sekiz yıllık temel eğitim (ilkokul, ortaokul) kavramının ilk kez dile getirildiği Üçüncü Millî Eğitim Şûrası'nda (2-10 Aralık 1946) temel eğitimde ilkokuldan başlayarak müzik derslerinin, müzik öğretmenleri tarafından okutulması gerektiği görüşü ile ilk kez karşılaşılmaktadır. Dördüncü Millî Eğitim Şûrası'nda (23-31 Ağustos 1949) ilkokul ve müzik öğretmenlerinin, müzik eğitimciliği bakımından yeterlik durumları ve müzik öğretmenlerinin ilkokulun 4. ve 5. sınıflarında müzik dersine girmesinin faydaları ele alınmıştır. Dolayısıyla müzik dersinin ve müzik eğitiminin önemi üzerinde durulmuştur. Bu şûra ile birlikte radyo, müzik ders araçları arasındaki yerini almıştır. Beşinci Millî Eğitim Şûrası'nda (4-14 Şubat 1953) müzik dersinin diğer derslerle eşgüdümü konusu ele alınmış, müzik öğretmenlerinin, ilkokulun 4. ve 5. sınıflarında müzik dersine girebileceği konusu karara bağlanarak 1959 İlkokullar Yönetmeliği'nde yerini almıştır. Ayrıca bu şûrada sunulan “Müzik Dersi Program Örneği” program geliştirme çalışmaları ve 1968 ilkokul Programı'na temel teşkil etmiştir. Yedinci Millî Eğitim Şûrası (5-15 Şubat 1962) gündeminde ilk defa Güzel Sanatlar maddesi yer almış, oluşturulan “Güzel Sanatlar Komitesi”nin “Genel Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretim ve Eğitimi” adlı raporu, sonraki yıllarda hazırlanan 1968 ilkokul Programı'na da temel olacak kapsamlı bir çalışma olmuştur. Yine bu şûrada ulusal düzeyde sanat işlerinin bir yönetim sistemine bağlanması amacıyla Güzel Sanatlar Danışma Kurulu kurulması fikri ilk kez ortaya çıkmıştır.

Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nda (24 Haziran- 4 Temmuz 1974) müzik dersi için gerekli sınıf ortamı, ders araç ve gereçlerinin tamamlanmasını kapsayan bir karar alınmış ve müzik dersinin ölçme değerlendirme sistemi hakkında öneriler getirilmiştir. Onuncu Millî Eğitim Şûrası'nda (23-26 Haziran 1981) müzik eğitiminin insan yaşamındaki etkileri, müzik eğitimine erken yaşlarda önem verilmesi, müzik ders saati gibi konuları ele alınarak temel eğitime geçiş kapsamında müzik dersinin niteliği üzerinde durulmuştur. On ikinci Millî Eğitim Şûrası'nda (18-22 Temmuz 1988) temel eğitim kapsamında müfredat programı hazırlama ve Talim Terbiye Kurulu'nun yeniden teşkilatlandırılması çalışmaları içinde hazırlanmaya başlanan Müzik Dersi Öğretim Programı'nın nitelikleri üzerinde durulmuştur. On Beşinci Millî Eğitim Şûrası'nda (13-17 Mayıs 1996) ise müzik dersinin ölçme değerlendirme sistemi hakkında öneriler getirilmiş ve temel eğitimin amaçları kapsamında öğrencilerin yaratıcılık ve ifade becerilerinin geliştirilmesi konusu görüşülmüştür (Gündoğdu 2006: 92- 95).

2.3. Türkiye'de Eğitim Programları

Bireylerin davranışlarında yapılması düşünülen değişiklikleri ifade eden ve bunları sistemli bir biçimde bir araya toplayan eğitim programları, değişen ve gelişen dünyada bireylerin topluma uyum sağlamaları için öğrenmeleri gereken bazı kavramların, ilkelerin ve uygulamaların farklılaşması ile değişikliğe uğramaktadır. Bu amaçla da günümüze kadar çeşitli eğitim programları geliştirilmiştir. Eğitim programı "Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği" olarak tanımlanmaktadır (Demirel 2005: 43).

Türkiye'de eğitim alanında yapılan program geliştirme çalışmalarına bakıldığında:

Osmanlı Devleti'nin son ve Cumhuriyetin ilk yılları büyük ölçüde ilköğretim ve ilkokul öğretmeni yetiştirme faaliyetleri ile geçmiştir. Cumhuriyetin ikinci 10 yılında, rejimin halka anlatılması ve benimsetilmesi, aydınların halka yaklaştırılması, devlet-halk bütünleşmesinin sağlanması için Halkevleri ve Köy Enstitüleri kurulmuştur. Bu temel üzerinde sürdürülen ilk öğretmen okulu çalışmaları ile ilköğretimin tüm yurt sathına ve halka yaygınlaştırılması çalışmaları [yapılmıştır] (Karataş 2002: 30).

3 Mart 1924'te 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile tüm öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir araya toplanmış, bu eğitim-öğretim kurumlarının programlarında değişiklikler yapılmıştır. 22 Mart 1926'da "Maarif Teşkilâtı Kanunu" ile eğitim-öğretim sistemi yeniden düzenlenmiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonra ise 1926, 1936, 1948, 1968, 1997 yıllarında uygulamaya koyulan programlar hazırlanmıştır.

İlköğretim kademesi eğitim programlarındaki son değişiklik 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılında pilot okullarda uygulandıktan sonra yeni programın 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılından itibaren tüm okullarda uygulanmasına karar verilmiştir. Bu eğitim programında öğrenci merkezli eğitim anlayışı temel alınmıştır. İlköğretim kademesinde okutulan derslerin öğretim programlarının temelinde yer alan bu anlayış sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimi için de geçerlidir.

2.3.1. Müzik Eğitim Programları

Uçan müzik eğitim programını "müzik eğitimi sürecinin önceden oluşturulan tasarısı ve bu tasarının uygulamada gerçekleşen görünümü" olarak tanımlarken, müzik öğretimini ise "öğrenciyi, kendisi için hazırlanmış olan çevrenin öğeleriyle etkileştirerek, davranışında müzikle ilgili istendik değişmeyi gerçekleştirmeye yönelik öğrenme yaşantısı oluşturma süreci" olarak belirtmektedir (Uçan 2005b: 61, 62).

Türkiye'de müzik eğitimine yönelik olarak yapılan program geliştirme çalışmalarını Bozkaya (2001a) şu şekilde sıralamıştır:

Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı toplumunda Enderun okullarında planlı ve bilinçli olarak müziğe yer verilmiştir. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi/Genel Eğitim Tüzüğü uyarınca yapılan yeni düzenlemeler ile kız öğretmen okulları ve kız ortaokullarının programlarına müzik dersi konulmasının yanında, bazı ilkokulların ders dışı etkinliklerinde müzik dersine yer verdikleri ve 1910'lu yıllarda da erkek ortaokullarının programlarında müzik dersinin yer aldığı görülmektedir. 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 tarihinde Ankara'da toplanan Birinci Heyet-i İlmiye/Birinci Bilim Kurulu'nun gündeminde "İlkokul programında değişiklikler" konusu yer almış, 1924 yılından itibaren yeni bir program uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulama, kent ve köy ilkokulları ders programlarında müziğin değişik iki anlayışta yer almasını ve yorumlanmasını sağlamıştır. Buna göre kent ilkokullarının programlarında müzik dersi olarak yer alırken 1926, 1936, 1939 yıllarında yapılan yeni düzenlemeler ile köy ilkokullarının programlarında müziğe ders

olarak yer ayrılmamış, diğer derslerin dışında ayrılan süre içinde öğrencilere müzik dinletilmesi, şarkı öğretilmesi ve söylenmesi etkinliklerine yer verilmesi öngörülmüştür.

1948 İlkokul Programı ile müzik dersi köy okullarının programlarında da yer almış, böylece ülke genelinde 7-12 yaş gurubundaki tüm çocukların aynı program birlikteliği ile müzik eğitimlerinin sağlanması amaçlanmıştır (Bozkaya 2001a).

1948 İlkokul Programı'nda müzik dersinin Türk Dili ve Resim-İş gibi bir ifade dersi olduğu ve bütün derslerle ilgili olduğu belirtilmiştir. Program ile çocukta müzik sevgisini ve ritim duygusunu geliştirmek; çocuğun ilgi ve yeteneğine göre çocuğu şarkı söylemeye, müzik aleti çalmaya, müzik parçasını dinlemeye, ritmik çalışma ve yaratıcı faaliyetlere katılmaya teşvik etmek; çocuğun toplum içinde etkin yaşayabilmesi için gerekli müzik beceri ve bilgilerini elde etmesine yardım etmek; müzik faaliyetlerine katılmasını teşvik ederek toplumsallaşmasında müziği bir araç haline getirmek ayrıca müzik çalışmaları ile milli birliğin gelişmesine yardımcı olmak amaçlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı 1948: 260).

Programda müzik, milleti bir bütün halinde tutan sosyal bağlardan biri olarak görülmüş ve ilkokulda ulusal marş, şarkı ve türkülere yer verilmesi, ilk devre şarkılarının harekete ve temsile uygun şarkılar olmasına dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Müzik eğitiminin bir bütün olarak ele alınması şarkı söyleme, solfej, müzik yazısı vb. etkinliklerin tek başına müzik dersinde değil birbirlerine kaynaşmış olmalarının uygun olacağı ve müziğin temel ögesi olan ses ve ritmin çocuğa ilk önce tanıtılması gerektiği vurgulanmıştır. Ritim duygusunun gelişmesi için çocuğun söylenen ya da çalınan müzik parçasına ritmik hareketlerle eşlik edebileceği, seslerin öğretiminde ise seviyelerine uygun olan el işaretleri ve resimlerin kullanılabileceği belirtilmiştir.

Sözsüz yazılı alıştırmalar çocuğu çok sıktığı ve müzikten soğuttuğu için yoğun bir nota öğretimi yapılmaması, ilkokul 1-2-3. sınıflarda yazılı nota öğretimi yerine kulaktan tek-çift sesli şarkılar, şarkılı oyunlar, marşlar, ritmik hareketleri içeren parçalar, kanonlar vb. öğretilabileceği, yazılı müzik öğretimine hazırlık için fonemimi, müzik merdiveni, tünük gibi ses göstermeye yarayan araçlar üzerinde alıştırmalar yapılabileceği, ikinci devrede ise porte üzerinde nota alıştırmalarının yapılabileceği belirtilmiştir. İlkokullarda öğretilen parçaların kısa olması ve yapılması güç

aralıklardan oluşmaması gerektiği, parçaların konularının, sözlerinin ve melodilerinin güzelliğinin göz önünde bulundurulması, bestenin çocuk sesinin sınırlarını aşmaması, söz ve müzik arasında tam bir uyum olması gerektiği belirtilmiştir.

Müzik aleti çalmanın; duyuları toptan çalıştırması ve kulağa temel oluşturması bakımından önemli olduğundan, ilkokulda müzik aleti çalmayı bilen öğrencilerin şarkılara çalarak katılmasının sağlanması gerektiği böylece diğer çocuklarda da müzik aleti çalma hevesi uyandırılabilceği belirtilmiştir. Müzik dersinin çeşitli etkinlikler halinde yürütülmesi için farklı alet ve araçlardan faydalanılması, müzik seslerini tanıtmak için sabit perdeli, körüklü ve yaylı sazlardan birinin kullanılması ve derslerde müzik aletlerinden bol bol faydalanılması tavsiye edilmiştir.

1948 İlkokul Programı'nda ayrıca müzik dersi yaşam ve ifade dersi olarak görülmüş ve çocuklarda müzik zevki ve sevgisini uyandırmak, beslemek ve müzik parçaları söyleme isteğini kuvvetlendirmenin önemli olduğu, bu yüzden çocukların her fırsatta müzik parçaları söylemelerine imkân verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak öğrenciye müzik zevkinin ve sevgisinin verilebilmesi için öğretmenin de müzikten zevk alması gerektiği, bu yüzden de her okulun öğretmen korosunun olmasına ihtiyaç olduğu ayrıca öğretmenlerin derste kullanmaları için şarkı repartuarının olması gerektiği vurgulanmıştır. Bunun dışında okulda müzik saatleri yapılarak çocuğa göre seçilmiş müzik parçaları dinletilmesi önemli görülmüş, bunun için radyo ve gramofondan, müzik aleti çalan bir öğretmenden ya da dışarıdan tanıdık sanatkârlardan faydalanabileceği ancak yardımcı olacak kişinin ve dinletilecek parçaların seçiminin dikkatli yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca çocukların sağlığı için derslerin temiz havada yapılmasına, beden eğitimi gibi yorgunluk veren derslerden sonra yapılmamasına, öğrencilerin bağrımlarına meydan verilmemesine, hasta olan öğrencilere söylettirilmemesine ve ergenlik dönemindeki çocukların seslerini yormamasına, tiz ve pes bölgelerde şarkı söyletmemesine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı 1948: ss. 260-283).

1948 programı ile genel olarak şarkı söyleme becerisinin geliştirilmesine ve kapsamlı bir şarkı dağarcığının oluşturulmasına yönelik çalışmaların hedeflendiği söylenebilir.

1968 İlkokul Programında müzik dersi ile öğrencilerin tek ve çok sesli şarkı dağarcığına sahip olmaları, tek ve toplu iş yapma alışkanlığı ile sorumluluk duygusu kazanmaları, yaratma yeteneklerini ve anlatım güçlerini geliştirmeleri, okul içi ve okul dışı tecrübelerini zenginleştirmeleri, zamanlarını müzikle değerlendirme istek ve alışkanlığı kazanmaları, milli evrensel sanat değerlerini tanımaları, benimsemeleri ve sevmeleri amaçlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı 1968: 233). Böylece öğrenciler çevre müzik kalkınmasında ve yurt çapında müzik gelişmesinde etkili olabilirler; Çağdaş Türk müziğinin doğması ve yayılmasını hızlandıracak bir ortamın yaratılmasını sağlayabilirler.

1968 İlkokul Programında bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa ilkesinden hareketle öğretilecek müziklerin seçiminin öğrencinin yakın çevresindeki çocuk ezgilerinden ve şarkılardan başlanarak komşu bölgelerin, bütün Türkiye'nin ve başka ülkelerin müziklerine doğru olması gerektiği belirtilmiştir. Bunlar sırasıyla çocuk müzikleri, çevre müzikleri, komşu bölgelerin müzikleri, bütünüyle Türk halk müziğinden seçilmiş eserler, halk ve çocuk müziği kaynağına dayanan ve çağdaş bir anlayışla yaratılmış olan Türk okul müziği eserleri, öğrencilerin ulusal bilincini uyanık tutan ve toplumu birbirine bağlamaya yarayan tarihi türkü ve marşlarımız, başka ülkelerin eğitsel değer taşıyan okul eserleri şeklinde örneklendirilmiştir.

Müzikten bilgiye gitmek için; hiçbir kuramsal bilgiye başvurmaksızın kulaktan öğretilen şarkılarla müzik eğitimine başlanması, şarkı söyleme ya da çalgı çalmada yeterince beceri kazanıldıktan sonra öğretilen eserlerle ilgili kullanılabilir olan basit kuramsal bilgiler verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Müziği yaşayışa katmak ve okul eğitiminde öğretilecek müzikler ve bunlarla ilgili olarak kazanılacak bilgi, beceri ve alışkanlıkların okul içinde ve okul dışında kullanılabilir olması için özellikle iş, oyun, eğlence, gelenek ve tabiat olayları ile ilgili müziklere öncelikle yer verilmesi, dolayısıyla müziğin okul içi ve okul dışı yaşayış arasında ilişki kurucu, birleştirici bir unsur olması gerektiği vurgulanmıştır.

Müzik eğitimi bir bütün olarak kabul edilerek şarkı ve çalgı öğretimi, kulak eğitimi, solfej, dikte, yaratıcılık yeteneğini geliştirme çalışmalarının ve müzik dinletme gibi etkinliklerin müzik derslerinde ayrı ayrı ele alınmaması, bunların birbiriyle kaynaşmış olmalarının ve birbirine bağlanmalarının sağlanması gerektiği ayrıca diğer bütün derslerin işlenişinde, derslere ara verilmesi gerektiğinde, sabahları çalışmalara başlamadan önce, uygun ve boş saatlerde uygulanarak müziğin günlük çalışmalar içinde yer almasının sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Şarkıların yanı sıra hem şarkılara, oyunlara, yürüyüşlere eşlik etmek, hem de çocukların tek tek ve toplu olarak çalgı çalma istek ve alışkanlıklarını kuvvetlendirmek amacıyla, çocukların çalabilecekleri çalgılarla çalgı toplulukları kurulması ve çalgı öğretiminde çocukların bildikleri şarkılardan hareket edilmesi gerektiği; yaratma duygusunu ve yeteneğini geliştirmek için çalgı ve şarkı eğitiminde çocukları yaratıcılığa yönlentecek yolların uygulanabileceği; öğretilen şarkının çocuk tarafından hareketlerle canlandırılabilir, vurma çalgılardan birisiyle kendisinin bulacağı değişik tartılarda şarkıya eşlik edilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır.

Çocuğa kendi sesini sevdirmek ve çocuğun sesini eğitmek için kendi sesinin en doğal ve en etkili çalgı olduğu duygusunun kazandırılmasının önemi ve çocuğun kulağını eğitmek için şarkı söylerken ve çalgı çalarken sesleri doğru çıkarması, duyduğu bir müziği tanınması, nota öğretiminde bildiği kolay ezgileri yazıp okuyabilmesi, kolay bir ezginin notasını görünce bu ezgiyi içinde duyabilmesi, tasarlayabilmesi alışkanlığı kazandırılmasının önemi belirtilmiştir.

Zevk eğitimi ve sanata yönelik olarak, öğretmenin öğrenilen şarkıyı örnek olarak seslendirebileceği, mümkünse çevredeki müzik öğretmenlerinden, halk sanatçılarından, konserlerden ayrıca radyo, plak vb. araçlardan yararlanarak çocuklara hem bildikleri şarkıların hem de diğer okul müziği ve seçilmiş sanat örneklerinin iyi seslendirilişlerini dinletebileceği belirtilmiştir. Müzik eğitiminde çevreyle bağlantı kurularak uygun olan mahalli şarkıların ve çalgı müziklerinin kullanılabilmesi belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı 1971, ss. 233-248).

(...) Türk okul müzik eğitimi alanında düşünsel açıdan çok önemli bir değişiklik yaşanmış, gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle 1968 ilkokul programı

önemli bir dönemecin simgesidir. Bu dönemecin özelliği okul müzik eğitimi ile halk müziği arasında kurulan yapısal bağların programa yansımaları, diğer bir deyişle okul müzik eğitiminin halk müziğini eksen alan bir anlayış üzerine yapılandırılmasıdır (Bozkaya 2001a).

1994 İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı ise ilköğretim kurumlarındaki sekiz yıllık müzik eğitimini bir bütün olarak kapsamaktadır. İlköğretim kurumlarının yapısı ve ilköğretim çağı çocuğunun müziksel gelişimi birlikte göz önünde bulundurularak program Birinci Devre (1.2.3. sınıf), İkinci Devre (4.,5. sınıf) ve Üçüncü Devre (6.7.8. sınıf) olmak üzere birbirini izleyen üç aşamadan oluşturulmuştur. İlköğretim kurumlarında müzik eğitiminin genel amaçları, devre amaçları ve ünite amaçları ile ünite amaçlarına ilişkin bilişsel, devinişsel ve duyuşsal davranışlar belirlenmiş, aynı zamanda ana ve alt konulara ayrıştırılmıştır.

1994 Müzik Dersi Öğretim Programı'nın birinci ve ikinci devreleri, mihver (eksen) derslere bağlı olmakla birlikte çağdaş müzik eğitiminin bir gereği olarak aynı zamanda kendi eksenini üzerine oturtulmuş, müzik dersi ile mihver dersler arasındaki bütünlüğün yanı sıra, hayat ile müzik arasında da bütünlük sağlanmış ve birinci devre müzik derslerinin sınıf öğretmenleri, ikinci devre müzik dersinin sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, üçüncü devre müzik derslerinin ise müzik öğretmenlerince verilmesi esas alınmıştır. Konular; müzik dersleri, mihver ve diğer derslerle ilişkileri ve müzik alanının kendi özellikleri gözetilerek üniteler halinde belirlenmiş ve ilköğretim çağı çocuklarının tümünü "Genel Müzik Eğitimi" almak için gerekli müzik yeteneğine sahip görerek bütün ilköğretim öğrencilerini kapsamıştır.

Programda ülkemizde yaşayan belli başlı müzik türlerinin hepsine yer veren, millî birlik ve beraberliğimizi koruyan, pekiştiren ve geliştiren ortak temel müzik kültürü ve bunun gerektirdiği ortak bir müzik repertuarı kazandırılması esas alınmış, müzik dersinin, müziğin her boyutuyla ele alınıp işlendiği bir ders olarak gerçekleşmesi ve böylece çocuğun bilişsel, devinişsel, duyuşsal davranışlarıyla bir bütün olarak gelişmesi öngörülmüştür.

Programın birinci ve ikinci devrelerinde yer alan "Çevremiz ve Müzik", ile "Atatürk'ümüz ve Müzik" üniteleri esas üniteler olarak ele alınmış ve bu ünitelerin diğer derslerdeki ilgili ünitelerle bağlantılı olarak belirli gün ve haftalarda yeri ve

zamanı geldikçe işlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Programın özellikle birinci ve ikinci devrelerinde öğrenciler için vurmali ezgi çalgısı ve bunun yanı sıra öğrencilerin ilgileri ve çevre özellikleri de göz önünde bulundurularak diğer çocuk çalgılarının da kullanılması beklenmektedir.

Müzik derslerinin esas olarak, müzik dersi amaçlarına yönelik olarak düzenlenmiş müzik dersliklerinde yapılması, bu mümkün olamadığı takdirde yeterli araç ve gereç sağlanarak normal derslikler ve diğer uygun mekânlarda yapılabileceği belirtilmiştir. Müzik dersinin işlenişinde yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ve yaparak yaşayarak öğrenme gibi ilkelerin esas alınması, genel öğretim yöntemlerinin yanı sıra çözümlenme, yaratma, sorma-cevaplama, yeniden bulma, örnekleme, anlatma, tartışma, öyküleme gibi yöntem ve tekniklere ünitenin özelliklerine göre yer verilmesi, öğrencinin yaşayışından ve çevresinden yola çıkılarak kazandırılan her davranışın (bilgi-beceri) somut örneklerle desteklenmesi gerektiği vurgulanmış, program öğelerinden öğretme-öğrenme durumları (işleniş) ile sınav-ölçme durumlarına ilişkin örneklere her devrenin ilk sınıflarının her ünitesinde yer verilmiştir.

Programda ses ve çalgı müziklerinin bir bütünlük içinde ele alınması ilke edinilmiş ve şarkıların ünitelere göre sınıf ve öğrencinin düzeyine uygun, eğitici niteliği yüksek, ezgi-söz uyumu (prozodisi) doğru, ses sınırı öğrencilerin ses alanlarına (ses genişliklerine) uygun olan ayrıca çalgılar ile eşlikler yapmaya elverişli olan şarkılardan seçilmesine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Şarkı öğretiminde şarkının özelliğine göre şarkının sözünden, ezgisinden veya ritminden yola çıkılarak genellikle “bütün-parça-bütün” yönteminin uygulanabileceği, ancak yeri geldikçe “parçadan bütüne” yönteminden de yararlanılabileceği belirtilmiştir. Şarkı öğretimi sırasında olabildiğince yaratıcı çalışmalara yer verilmesi, sözlerin anlamı ve ezginin ritmi üzerinde durularak oyunlaştırmaya özen gösterilmesi, şarkı öğretiminin birinci devrenin ilk iki yılında daha çok “işitme” yoluyla (kulaktan) yapılması, “Müzik yazısı yoluyla” (notasından) şarkı öğretiminin ise en geç birinci devrenin üçüncü sınıfında kullanılabileceği ayrıca “işitme” yoluyla (kulaktan) şarkı öğretiminin diğer sınıflarda da yeri ve zamanı geldikçe kullanılabileceği belirtilmiştir.

Ses değişimi (mutasyon) dönemindeki öğrencilere ses sınırlarını zorlamayan özel bir eğitim uygulanması için daha çok çalgı ve ritim eğitimine ağırlık verilmesi bu programda da belirtilmiştir.

Programda ders işlenişinin kesinlikle müzik yapma (söyleme, çalma, yaratma) ve dinleme üzerine kurulması, derse bir önceki derste öğrenilen şarkı ile başlanıp yeni bir şarkının öğrenilmesine geçilebileceği, böylece eski ve yeni şarkıların birbirini izlemesi ile programda öngörülen “etkin bir şarkı dağarcığı” oluşturulabileceği belirtilmiştir. Her müzik dersinin; programın “amaçlar, davranışlar, öğretme-öğrenme durumları (işleniş), sinama-lme durumları ve değerlendirme işlemleri” ögelerine yer veren bir anlayışla gerçekleştirilmesine zen gösterilerek uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Sinama-lme durumları ve değerlendirme işlemlerinin, dersin genel akışı ve işlenişi çerçevesinde uzun zaman almayacak bir biçimde gerçekleştirilmesi, her öğrencinin tek tek sinanması ve değerlendirilmesinden çok, küçük ve büyük grupların gözlenmesi şeklindeki bir yaklaşıma ağırlık verilmesi ayrıca ğrenci davranışlarının gözlenmesinde ve değerlendirilmesinde olumlu davranış değişikliklerinin ödüllendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Program temelde sekiz yıllık ilköğretim kurumlarını esas almaktadır ancak bu genel ereve içinde müzik ders saatleri dikkate alınarak bağımsız ilkokul, ortaokul ve lise bünyesindeki ortaokullarda da uygulanabilir nitelikte olduğu belirtilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı 1994, ss. 5-9).

1994 programında genel olarak çevreyi ve toplumu içine alan çok yönlü bir müzik eğitimi amaçlanmış, öğrenciye verilecek eğitim ve öğretimle, toplumsal olarak müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir

İlköğretim müzik dersine yönelik olarak programda yapılan son değişiklik; Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.08.2006 tarih ve 348 sayılı kararıyla 2007-2008 ğretim Yılından itibaren uygulanmasına başlanan program ile olmuştur. Bu program İlköğretim Müzik Dersi ğretim Programı (1-8. Sınıflar) başlığı adı altında ayrıca ele alınmıştır.

2.3.2. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)

2004–2005 eğitim öğretim yılında pilot okullarda uygulanmaya başlanan; 2005–2006 eğitim-öğretim yılında yurt çapında uygulanan yeni ilköğretim programı, öğrenci merkezli öğrenme modeline göre geliştirilmiş ve bütün etkinlikler bu açıdan ele alınmıştır. Program yapılandırmacı yaklaşım modeline göre kurulmuş, öğrenciyi merkeze alan bir yapıdadır (Gerek 2006: 39).

İlköğretim kademesinde okutulan derslerin öğretim programlarının temelinde yer alan yapılandırmacı yaklaşım; sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitiminin dolayısıyla “Müzik Dersi Öğretim Programı”nın da temelini oluşturmaktadır.

Programın temelini oluşturan yapılandırmacı yaklaşımı Demirel (2005:132) “Öğrenenin, anlamı deneyim ve diğerleri ile etkileşim ortamında oluşturduğu ve öğretmenin öğrenenler için deneyimleri anlamlı kıldığı öğrenme bakış açısı” olarak tanımlamıştır. Açıkgöz’ün (2006: 61) yapılandırmacılık tanımlamasına göre ise bilgi “(...) duyularımızla ya da çeşitli iletişim kanallarıyla edilgin olarak alınan ya da dış dünyada bulunan bir şey değildir. Tersine; bilgi, bilen (öğrenen) tarafından yapılandırılır, üretilir. Bu nedenle yapılar kişiye özgüdür” şeklinde ifade edilmiştir. Kısaca yapısalcılık; öğretmenin yol gösterici, rehber konumunda yer aldığı, bilgileri ise öğrencilerin; bilgileri, deneyimleri ve düşünceleri sonucunda kendilerinin oluşturduğu yaklaşım olarak tanımlanabilir.

Yapılandırmacı yaklaşım üzerine temellendirilen yeni eğitim programı ile yapılan değişiklikler programın genel yaklaşımında şu şekilde özetlenmiştir:

- 1940’lardan beri ilk kez uluslararası mukayeseli, bütünsel bir değişimin projelendirilmesi,
- Katı davranışçı programdan bilişsel ve yapılandırıcı bir yaklaşıma geçilmiş olması,
- Sadece öğretimin değil, eğitimin de vurgulanması,
- [Programın] sekiz yıllık kesintisiz eğitime uygun hâle getirilmiş olması,
- AB ve uluslararası eğitim normlarının dikkate alınması,
- Çocuklara kazandırılması gereken ortak becerilerin saptanmış olması,
- Derslerin kavram analizlerinin yapılmış olması,
- Spor kültürü, sağlık, çevre, rehberlik, kariyer, girişimcilik, afet bilinci vb.nin disiplinler arası bir yaklaşımla programın omurgasına yerleştirilmesi,
- Yüzeysel davranış ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumlar konulması,
- Baskın doğrusal düşünce yerine, karşılıklı nedensellik ilkesinin öne çıkarılmış olması,
- Programların etkinliklerle zenginleştirilmiş olması,

- Ölçme değerlendirme anlayışında süreci de değerlendiren bir anlayışa geçilmiş olması,
- Türkçeye duyarlılığın tüm derslerin ana becerisi haline getirilmiş olması,
- Türk Dili bilinci ve tarih bilinci oluşturulmasının programın ana hedefleri arasında yer almasıdır (Millî Eğitim Bakanlığı <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&diop=viewdownload&cid=48>, 05 Aralık 2009).

İlköğretim kademesinde okutulan derslerin öğretim programlarının temelini oluşturan bu değişiklikler müzik eğitimi için de geçerlidir. Yapılandırmacı yaklaşım modeline göre kurgulanmış olan İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının (1-8. Sınıflar) temel yapısını; genel amaçlar, temel beceriler, öğrenme alanları kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme-değerlendirme boyutları oluşturmaktadır.

Programın genel amaçlarının Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân tanımak,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Kişilik ve öz güven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik yoluyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkileri geliştirmek,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Bireysel ve toplu olarak değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine imkân sağlamak,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklal Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun söylemelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk İlke ve İnkılâpları'na gönülden bağlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak (Millî Eğitim Bakanlığı 2007: 6)

olduğu; ayrıca öğrencide sözlü müziklerde Türkçeyi etkili, güzel ve anlaşılır kullanma, müziksel yaratıcılık, müziksel algı, bilgilenme, müziksel etkinlik ve kültürel boyutlarda eleştirel düşünme, müzik aracılığıyla sosyal değerlere önem verme, müziksel etkinliklerde olabildiğince teknolojiden yararlanma, müzik okuryazarlığı temel

becerilerinin geliştirilmesi, paylaşım, hoşgörü, sorumluluk değerlerinin program aracılığı ile gelişmesinin beklendiği belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı 2007: 6).

Programda içerik açısından birbiriyle bağlantılı olan dört temel öğrenme alanı yer almaktadır. Bunlar dinleme-söyleme-çalma, müziksel algı ve bilgilenme, müzik kültürü ve müzikte yaratıcılık öğrenme alanlarıdır.

Bu öğrenme alanları altında öğrenciye kazandırılması gereken davranış, bilgi ve beceriler kazanımlar ile ifade edilmiştir. Kazanımlar programda öğrencilerin gelişim düzeyi ve işlenen konunun özelliğine göre, birinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru sarmal olarak sıralanmıştır. Böylece kazanımların kendi içinde ve birbirleriyle ardışıklık ilişkisi sağlanarak yeri geldikçe tekrarlanması sağlanmıştır.

Programda kazanıma yönelik olarak örnek niteliğinde verilen etkinliklerin; programın temelini oluşturan yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak, öğrenci merkezli ve öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin etkin rol almasını sağlayacak şekilde, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, var olan bilgileri ve çevresel özellikler göz önünde bulundurularak hazırlanmasına dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Programa göre öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin müzik dersi ile ilgili hazır bulunuşluk düzeyini ölçme ve değerlendirme amacıyla eğitim-öğretim yılının başında, derse hazırlayıcı uygulamalar (etkinlikler, değerlendirme ölçekleri vb.) ile başlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Müzik dersi kazanımları işlenirken öğrenci gelişim aşamalarının göz önünde bulundurulması, alternatif etkinlikler ile dersi desteklemeye özen gösterilerek konuların işleniş sırasının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı haricinde bu kitapları destekleyen, içinde prozodi kurallarına, sesin kullanım tekniğine ve sınıf seviyelerinin ses sınırlarına uygun olan, Millî bayramlar, özel gün ve haftalarla ilgili marş, türkü ve benzeri seçkin eserler ile ses efektlerinin yer aldığı multi-medya araçlarından dersin işleniş sürecinde faydalanılması önerilmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim anlayışı ve müzik dersi ile paralellik gösteren aktif öğrenme yöntemleri, genel öğretim yöntemleri ve özel müzik öğretim yöntemleri

(müziksel işitme-okuma-yazma yoluyla müzik öğretimi, Dalcroze, Kodaly, Orff vb.) programda yer almaktadır. Nota öğretiminin amaç değil araç olduğu programda nota öğretimine 4. sınıf düzeyinden itibaren başlanmış, kulaktan şarkı öğretiminin ise her düzeyde kullanılabileceği belirtilmiştir. Ancak 7. ve 8. sınıf düzeylerinde öğrencilerin ses yapılarındaki değişim sebebiyle şarkı söyleme etkinliğinden çok dinleme, çalma ve yaratıcılık eğitimlerine ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Atatürk İlke ve İnkılâpları'na bağlı, ulusal bilinci gelişmiş, ince sanat zevkine sahip kültürlü bireyler yetiştirme anlayışının her zaman göz önünde bulundurulması ve Atatürkçülük kazanımlarının yıl içinde özel gün ve haftalar ile ilişkilendirilerek tekrarlı olarak işlenmesi vurgulanmıştır.

Ölçme değerlendirmede ise; yine programın temeli olan yapılandırmacı yaklaşım göz önünde bulundurularak, öğretim sonunda yapılan tamamlayıcı (summative) değerlendirmenin yanında, öğretim süresince yapılan ölçümlere dayanan şekillendirici (formative) değerlendirmenin de kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarından mümkün olduğunca kısa bir süre sonra öğrenciye, kazanmış olduğu davranışların nicelik ve niteliğine ilişkin bilgi verilerek öğrencinin bu bilgiler çerçevesinde eksik olan öğrenmeleri tamamlama, yeterli olduğu öğrenmeleri geliştirme ve böylece kendini tanıyarak gelecekteki çalışmalarını planlayabilme imkânının sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Öğrenci başarısının sadece yazıya dayalı değil günlük hayatla ilişkili ödev ve görevler verilerek açık ve net ölçütlerle ölçülebileceği, alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının yanı sıra geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarının (açık uçlu sorular, kısa yanıtli maddeler, eşleştirme maddeleri, doğru/yanlış maddeleri vb.) yeniden yapılandırılarak özellikle nota dayalı değerlendirmelerin yapılmasında kullanılabileceği belirtilmiştir.

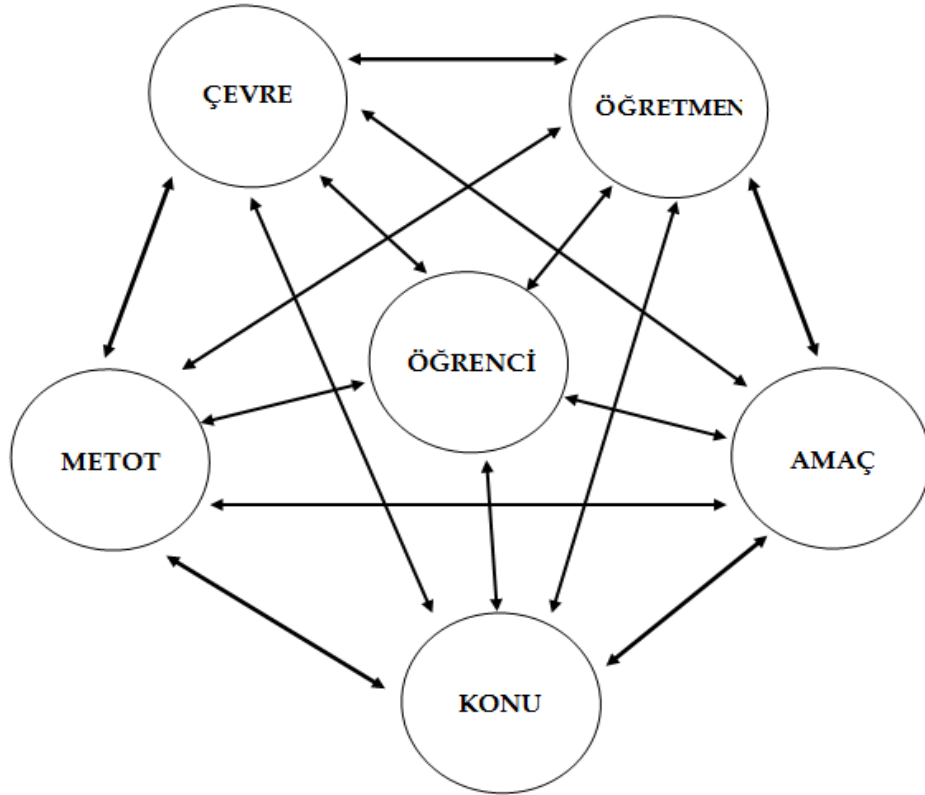
2.4. Öğretim ve Öğretimin Öğeleri

Genel olarak bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanan eğitim aile, çevre ve okul üçgeninin oluşturduğu ortamlarda ve süreçlerde meydana gelmektedir. “Çünkü çocuk ilk önce anne ve babasından sonra da çevresinden, konuşmayı, yürümeyi, koşmayı,

yemeyi, içmeyi, bazı kavramları ve bu kavramların özelliklerini öğrenir” (Özkan 2008: 5).

Bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirmek yani öğrenmeyi gerçekleştirmek için yapılan faaliyetlerin tümünü kapsayan öğretim; okulda öğretmenler, ailede anne-babalar, iş yerinde ustalar, akran gruplarında arkadaşlar, sokaktaki insanlar ve kitle iletişim araçları tarafından sürekli gerçekleştirilmektedir. Ancak kişi veya araçların gönderdiği mesajlarla etkileşim sonucunda meydana gelen öğretim faaliyeti ile istenilen yönde davranışların kazanılması yanında, istenmeyen davranışların kazanılması da söz konusu olmaktadır (Özkan 2008: 5).

Öğretimin öğelerini öğrenci, öğretmen, amaç, konu, metot ve çevre olarak belirten Büyükkaragöz ve Çivi (1999: 31-35), iyi bir öğretimi bu öğelerin karşılıklı etkileşimleri ile birbirine uygunluğuna ve birbirleriyle olan işbirliğine bağlamış, öğretimin öğelerinin ilişki ve etkileşimini de şu şekil ile özetlemiştir (Bkz. Şekil 1):

Şekil 1. Öğretim öğelerinin birbiriyle etkileşimi

Öğretimin merkezinde yer alan öğrenci; eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını karşılamak için örgün ve yaygın eğitim kurumlarına devam eden bireydir. Okulda düzenlenen tüm öğretim etkinlikleri son programda yer alan yapısalcı yaklaşım ile öğrencilerin merkezde olduğu yapıya dönüşmüştür. Öğretmen ise örgün eğitim kurumlarında öğrencilerde istendik davranış değişikliğini meydana getirmek üzere, öğretim etkinliklerini planlama, gerekli fiziksel ortamı hazırlama, araç-gereç sağlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve sonucu değerlendirme gibi işlemleri yürütme sorumluluğuna sahip olan bireydir. Öğretimde yer alan her etkinliğin mutlaka bir amacı vardır. Amaçların; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun, eldeki araçlar, kullanılan materyaller vb. bakımından erişilebilir ayrıca mevcut zamanda uygulanabilir olması gerekir. Öğretim programlarında ayrıntılı olarak ele alınan konular, öğretimin amacına ulaşması için yapılacak etkinlikleri kapsarken, bir amaca ulaşmak için takip edilen, doğruluğu ve başarısı denenmiş en kısa ve en emin yol anlamına gelen metot ise öğretimde kısa zamanda daha çok amacın gerçekleşmesini, böylece öğrencinin de eğitimin amaçlarına hızlı ve güvenilir bir şekilde ulaşmasını sağlar. Öğrencinin öğrenme sırasında fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönlerden etkileşimde bulunduğu alan ve şartların tümü çevre olarak değerlendirilir. Öğretim çevresi maddi ve manevi çevre olmak üzere ikiye ayrılabilir. Maddi çevre; sınıfın aydınlatılması, ısınması, havalandırılması, öğrenci sayısına uygun alan ve hacimde olması, konuların gerektirdiği araç ve gereçlerle kaynakların yeterince sağlanması gibi durumlarla; manevi çevre ise öğretim sırasındaki psikolojik ortamla ilgilidir. Maddi çevre ne ölçüde yeterliyse, öğretim de o ölçüde başarılı olacaktır. Ayrıca öğretmenin öğrencileriyle hoşgörülü, sevgi, saygı ve karşılıklı güvene dayanan bir duygusal bağ kurması, onlara karşı adil, kibar, sabırlı ve sempatik davranması ile olumlu bir öğretim sağlanabilecektir (Büyükkaragöz ve Çivi 1999: 3).

“Eğitimin çağdaş anlamdaki ağırlık merkezi öğrencidir. Eğitim verilirken onun biyolojik yapısına (büyümesi, gelişmesi...), fizyolojik özelliklerine (iç organlarının çalışmaları), psikolojik özelliklerine (zekâ, algı, kişilik, ilgi, yetenek...) ve aile ortamından akran grupları ile arkadaşlığına, okul süreçlerinden yaşadığı, gidip gördüğü yerlere, medya aracılığı ile elde ettiği bilgi ve görgülere kadar uzanan yaşam

süreçlerinde gerçekleştirdiği psiko-sosyal gelişimine dikkat edilmesi gerekir” (Günay, 2006: 87).

Öğretimin öğeleri içerisinde merkezde görülen öğrenci, günümüz eğitim anlayışı olan yapısalcı yaklaşımda da öğretimin merkezinde yer almaktadır. Diğer derslerde olduğu gibi müzik dersinde de öğretmen öğrencide istendik davranış değişikliğinin oluşmasında yol gösterici konumundadır. Öğrencide müziksel davranış değişikliğinin oluşması, bireyin yaşamına müziği katma çabası eğitsel bir özenle yapılırsa bireyin müziksel benliğinin oluşmasına ve pekişmesine katkı sağlar. Bu eğitsel özeni ise ancak müzik öğretmenleri gösterebilir. “Bir resim öğretmenini ressamdan, bir müzik öğretmenini çeşitli orkestra elemanlarından, bir edebiyat öğretmenini şair ve yazardan (...) vb. ayıran özellik öğretmenin öğretim yaklaşımı ve çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine sahip olmasıdır” (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999: 5). Öğrencide müziksel davranış değişikliğinin oluşturulması sürecini müzik öğretmeni müzik dersinin ve millî eğitimin genel amaçları doğrultusunda programda yer alan konu ve etkinlikleri uygun yöntem ve metotlar ile düzenler, geliştirir. Ancak öğrenciler arasında zihinsel, fiziksel, çevresel, kültürel ve duygusal açıdan bireysel farklılıklar olabilir. Öğretimin gerçekleşmesinde önemli bir yere sahip olan bireysel farklılıklar, öğrencinin müziksel davranış değişikliği oluşturması sürecinde de etkilidir. Müzik öğretiminin yapıldığı sınıf ve sınıfın fiziksel yapılanması ile birlikte öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevresi ve aile ortamı da öğrencinin müziksel davranış değişikliği oluşturması sürecinde etkili olacaktır.

“Müzik örgün eğitimde; salt kuramsal bilgi olarak verilmeyip, aile, çevre, okul ve giderek toplum içindeki toplumsal görevi gerçekleştiren niteliklerde verilmelidir. Bu bağlamda müzik bir iletişim aracı ve sanatı anlayışıyla bireye iletilmesi gereken bir eğitimidir” (Cemalcılar 1985: 68).

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde İnegöl ilçesi merkeze bağlı 28 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencilerinden (N=2303) anket yolu ile elde edilen veriler analiz edilerek değerlendirilmiştir.*

Ankette yer alan sorular; öğrencilerin kişisel bilgilerini, müzik dersine ilişkin görüşlerini, aile içinde müziksel bir ortamlarının olup olmadığını, müzik dersi yaptıkları sınıfın fiziksel yapılanmasını, müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini, ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumunu, müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerini öğrenmeye yönelik olan sorular şeklinde yedi alt bölüme ayrılmıştır.

Bu bölüm ise öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren sorular ile birlikte, öğrencilerin görüşlerine yönelik olarak oluşturulan 6 alt gruba (öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini, aile içinde müziksel bir ortamlarının olup olmadığını, müzik dersi yaptıkları sınıfın fiziksel yapılanmasını, müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini, ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumunu, müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına) ait anket sorularının ve bu alt grupların analizlerinin yer aldığı toplam sekiz başlık altında incelenmiştir.

3.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Ankete katılan öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmek için 7. Sınıf SBS'den alınan puan, anne ve babalarının eğitim durumları ile çalışma durumları sorulmuştur.

Ankete toplam 2303 öğrenci katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin 1117'sini kızlar, 1170'ini ise erkekler oluşturmaktadır. Ancak 16 öğrenci ankette yer alan cinsiyet

* Anketin uygulanması planlanan özel okullardan birisinden uygulama için izin alınamadığından anket toplamda 28 ilköğretim okulunda uygulanmıştır.

sorusunu yanıtlamamıştır. Bu veriler doğrultusunda anketi cevaplayan öğrencilerin %48,8'ini kızlar, %51,2'sini erkeklerin oluşturduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 3.1.1).

Tablo 3.1.1. Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	1117	48,8
Erkek	1170	51,2
Toplam	2287	100

Öğrencilerin 7. sınıf SBS'den aldıkları puanın sorulduğu soruyu cevaplayan toplam 1947 öğrencinin %1,1'i 100-200 puan, %37,9'u 201-300 puan, %48,6'sı 301-400 puan, %12,4'ü 401-500 puan aralığında SBS puanı aldığını belirtmiştir. Buna göre öğrencilerin %48,6'sının akademik yönden başarısının orta düzeyde olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 3.1.2).

Tablo 3.1.2. Ankete katılan öğrencilerin 7. sınıf SBS puanlarının dağılımı

7. sınıf SBS Puan Aralığı	N	%
100-200 Puan	22	1,1
201-300 Puan	737	37,9
301-400 Puan	947	48,6
401-500 Puan	241	12,4
Toplam	1947	100

Ankette 7. Sınıf SBS'den alınan puanın sorulduğu soruyu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin %52,7'sinin, erkeklerin ise %44,8'inin 301 ile 400 aralığında puan aldığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.1.3).

Tablo 3.1.3. Ankete katılan öğrencilerin 7. sınıf SBS puanlarının cinsiyete göre dağılımı

7. Sınıf SBS Puanı Aralığı	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
100-200 Puan	9	1,0	12	1,2	21	1,1
201-300 Puan	308	32,5	422	42,8	730	37,8
301-400 Puan	499	52,7	442	44,8	941	48,7
401-500 Puan	131	13,8	110	11,2	241	12,4
Toplam	947	100	986	100	1933	100

(χ^2 : 22,7; sd: 3; Cramer's V: ,10; p= ,00)

Ayrıca 7. sınıf SBS'den alınan puan ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,10'luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla 301-400 puan seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 22,7$ p<.05].

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarını öğrenmek için sorulan soruları cevaplayan öğrencilerin annelerinin %62,7'sinin, babalarının ise %46,3'ünün ilkokul mezunu olduğu görülmüştür. Ayrıca annelerin %3'ünün yüksek okul ya da üniversite mezunu olduğu, babaların ise %1,9'unun okuryazar olmadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.1.4). Annenin eğitim durumunun sorulduğu soruyu 2216 öğrenci, babanın eğitim durumunun sorulduğu soruyu ise 2212 öğrenci yanıtlamıştır.

Tablo 3.1.4. Ankete katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının dağılımı

Eğitim Durumu	Anne		Baba	
	N	%	N	%
Okuryazar değil	169	7,6	41	1,9
İlkokul	1389	62,7	1025	46,3
Ortaokul	340	15,4	488	22,0
Lise	251	11,3	464	21,0
Üniversite	67	3,0	194	8,8
Toplam	2216	100	2212	100

Öğrencilerin anne ve babalarının çalışma durumlarının sorulduğu soruları yanıtlayan öğrencilerin %17,2'si annesinin, %90,2'si babasının çalıştığını; %82,8'i

annesinin, %9,8'i babasının çalışmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.1.5). Annenin çalışma durumunun sorulduğu soruyu 2031 öğrenci, babanın eğitim durumunun sorulduğu soruyu ise 2151 öğrenci yanıtlamıştır.

Tablo 3.1.5. Ankete katılan öğrencilerin anne ve babalarının çalışma durumlarının dağılımı

Çalışma Durumu	Anne		Baba	
	N	%	N	%
Çalışmıyor	1682	82,8	211	9,8
Çalışıyor	349	17,2	1940	90,2
Toplam	2031	100	2151	100

3.2. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Bu bölümde öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini öğrenmeye yönelik olarak beş soru sorulmuş ve bu soruların analizi yapılmıştır.

Öğrencilerden okumakta oldukları dersleri önem derecesine göre sıralamalarının istendiği soruyu yanıtlayan 2203 öğrencinin % 49,7'si müzik dersini diğer derslere göre önemsiz ders olarak, %3,6'sı ise en önemli ders olarak gördüğünü belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.1). Bu veriler doğrultusunda öğrencilerin müzik dersini diğer derslere göre önemsiz bir ders olarak gördüğü ortaya çıkmaktadır. Veri girişi sırasında en önemli ders sıralamasında SBS'de temel alınan Türkçe, Matematik, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Fen ve Teknoloji, Yabancı Dil gibi derslerin öğrenciler tarafından en önemli ders olarak işaretlendiği göze çarpmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin müzik dersini diğer derslere göre önemsiz bir ders olarak görmesinde SBS kaygısının etkili olabileceği düşünülebilir.

Tablo 3.2.1. Öğrencilerin diğer derslere göre müzik dersine verdiği önem derecesi

Müzik Dersinin Önemlilik Derecesi	N	%
En önemsiz	583	26,5
Önemsiz	1095	49,7
Orta	327	14,8
Önemli	118	5,4
En önemli	80	3,6
Toplam	2203	100

“Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusunu cevaplayan 2274 öğrencinin %26,3’ü *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin gereksiz bir ders olduğunu; %44,4’ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %29,3’ü ise bu sorunun cevabı konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.2).

Tablo 3.2.2. “Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersi gerekli bir derstir	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	352	15,5
Katılmıyorum	245	10,8
Kararsızım	667	29,3
Katılıyorum	553	24,3
Kesinlikle Katılıyorum	457	20,1
Toplam	2274	100

“Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %48’i *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu, %22,1’i *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin gereksiz bir ders olduğunu belirtmiştir. Erkeklerin ise %40,9’u *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu, %30,5’i *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin

gereksiz bir ders olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kızların %29,9'u ile erkeklerin %28,6'sı bu soruda *kararsızım* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.2.3).

Tablo 3.2.3. “Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersi gerekli bir derstir	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	136	12,2	215	18,7	351	15,5
Katılmıyorum	109	9,9	136	11,8	245	10,9
Kararsızım	330	29,9	330	28,6	660	29,2
Katılıyorum	307	27,8	241	20,9	548	24,3
Kesinlikle Katılıyorum	223	20,2	231	20,0	454	20,1
Toplam	1105	100	1153	100	2258	100

(χ^2 : 27,8; sd: 4; Cramer's V: ,11; p= ,00)

Müzik dersinin gerekli olup olmaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,11'lik istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kararsızım* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 27,8$ p<.05].

“Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusunu cevaplayan 2261 öğrencinin %54,9'u *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yetersiz olduğunu; %32,3'ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %12,8'i ise bu sorunun cevabı konusunda *kararsız* olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.4).

Tablo 3.2.4. “Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinin haftada bir ders olması yeterlidir	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	759	33,6
Katılmıyorum	481	21,3
Kararsızım	290	12,8
Katılıyorum	316	14,0
Kesinlikle Katılıyorum	415	18,3
Toplam	2261	100

“Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %57,2’si *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yetersiz olduğunu, %30,9’u *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Erkeklerin ise %52,4’ü *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yetersiz olduğunu, %33,8’i *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kızların %11,9’u ile erkeklerin %13,8’i bu soruda *kararsızım* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.2.5).

Tablo 3.2.5. “Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinin haftada bir ders olması yeterlidir	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	372	33,8	382	33,4	754	33,6
Katılmıyorum	258	23,4	217	19,0	475	21,1
Kararsızım	131	11,9	158	13,8	289	12,9
Katılıyorum	152	13,8	162	14,1	314	14,0
Kesinlikle Katılıyorum	188	17,1	225	19,7	413	18,4
Toplam	1101	100	1144	100	2245	100

“Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusunu cevaplayan 2244 öğrencinin %61’i *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu; %24,8’i *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin eğlenceli bir ders olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %14,2’si ise bu sorunun cevabı konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.6).

Tablo 3.2.6. “Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersi eğlenceli bir derstir	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	394	17,5
Katılmıyorum	164	7,3
Kararsızım	318	14,2
Katılıyorum	477	21,3
Kesinlikle Katılıyorum	891	39,7
Toplam	2244	100

Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %63,4’ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin kesinlikle eğlenceli bir ders olduğunu, %22,8’i *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin eğlenceli bir ders olmadığını belirtmiştir. Erkeklerin ise %58,3’ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu, %27,2’si *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtları ile müzik dersinin eğlenceli bir ders olmadığını belirtmiştir. Ayrıca kızların %13,8’i ile erkeklerin %14,5’i bu soruda *kararsızım* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.2.7).

Tablo 3.2.7. “Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersi eğlenceli bir derstir	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	163	14,9	231	20,4	394	17,7
Katılmıyorum	87	7,9	77	6,8	164	7,4
Kararsızım	151	13,8	165	14,5	316	14,1
Katılıyorum	220	20,1	250	22,1	470	21,1
Kesinlikle Katılıyorum	474	43,3	410	36,2	884	39,7
Toplam	1095	100	1133	100	2228	100

(χ^2 : 18,8; sd: 4; Cramer's V: ,09; p= ,00)

Müzik dersinin eğlenceli bir ders olup olmaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,09'luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 18,8$ p<.05].

“Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusunu cevaplayan 2248 öğrencinin %41,4'ü *kesinlikle katılmıyorum*, %19,2'si *katılmıyorum* yanıtları ile müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünmediklerini; %22,4'ü *kararsızım* yanıtı ile bu konuda kararsız olduklarını, %6,8'i *katılıyorum*, %10,2'si *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşündüklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.8).

Tablo 3.2.8. “Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik branşını meslek olarak seçeceğim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	930	41,4
Katılmıyorum	431	19,2
Kararsızım	505	22,4
Katılıyorum	153	6,8
Kesinlikle Katılıyorum	229	10,2
Toplam	2248	100

“Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %38,4’ü *kesinlikle katılmıyorum* yanıtı ile müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünmediklerini, erkeklerin ise %44,1’i *kesinlikle katılmıyorum* yanıtı ile müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünmediklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.2.9).

Tablo 3.2.9. “Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik branşını meslek olarak seçeceğim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	419	38,4	503	44,1	922	41,3
Katılmıyorum	225	20,6	205	18,0	430	19,3
Kararsızım	269	24,7	230	20,1	499	22,4
Katılıyorum	75	6,9	78,0	6,8	153	6,8
Kesinlikle Katılıyorum	103	9,4	125	11,0	228	10,2
Toplam	1091	100	1141	100	2232	100

(χ^2 : 12,6; sd: 4; Cramer's V: ,07; p= ,01)

Ayrıca müzik branşının meslek olarak seçilmek istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,07’luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 12,6$ p<.05].

3.3. Öğrencilerin Aile İçinde Müziksel Ortamlarının Olup Olmadığını Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Bu bölümde öğrencilerin aile içinde müziksel ortamlarının olup olmadığını öğrenmek için ankette sorulan dört sorunun analizi yapılmıştır.

“Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusunu cevaplayan toplam 2286 öğrencinin %46,2’si evinde herhangi bir müzik aleti olduğunu, %53,8’i evinde müzik aleti olmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3.1).

Tablo 3.3.1. “Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Evimizde müzik aleti var	N	%
Evet	1056	46,2
Hayır	1230	53,8
Toplam	2286	100

“Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımını incelediğimizde kız öğrencilerin %54’nün, erkeklerin ise %53,4’nün evinde herhangi bir müzik aleti bulunmadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.3.2).

Tablo 3.3.2. “Evinizde müzik aleti/aletleri var mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Evimizde müzik aleti var	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	511	46,0	541	46,6	1052	46,3
Hayır	599	54,0	620	53,4	1219	53,7
Toplam	1110	100	1161	100	2271	100

“Birlikte yaşadığımız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı” sorusunu cevaplayan toplam 2280 öğrencinin %10,9’u aile fertlerinden müzikle uğraşan birisinin olduğunu, %89,1’i aile fertlerinden müzikle uğraşan birisinin olmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3.3).

Tablo 3.3.3. “Birlikte yaşadığımız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Aile Fertlerimden Müzikle Uğraşan Var	N	%
Evet	249	10,9
Hayır	2031	89,1
Toplam	2280	100

“Birlikte yaşadığımız aile fertlerinden müzikle uğraşan var mı” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin

%87,4'ü, erkeklerin ise %90,7'i ailesinde müzikle uğraşan birisinin olmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3.4).

Tablo 3.3.4. “Birlikte yaşadığınız aile fertlerinden müzikle uğraşan varmı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Aile fertlerinden müzikle uğraşan var	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	140	12,6	107	9,3	247	10,9
Hayır	971	87,4	1046	90,7	2017	89,1
Toplam	1111	100	1153	100	2264	100

(χ^2 : 6,4; sd: 1; Cramer's V: ,05; p= ,01)

Öğrencilerin ailelerinde müzikle uğraşan birisinin olup olmaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,05'lik istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *hayır* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 6,4$ p<.05].

“Yakın çevrenizde müzikle uğraşan varmı” sorusunu cevaplayan toplam 2256 öğrencinin %29'u yakın çevresinde müzikle uğraşan birisinin olduğunu, %71'i yakın çevresinde müzikle uğraşan birisinin olmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3.5).

Tablo 3.3.5. “Yakın çevrenizde müzikle uğraşan varmı” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Yakın çevremde müzikle uğraşan var	N	%
Evet	654	29,0
Hayır	1602	71,0
Toplam	2256	100

“Yakın çevrenizde müzikle uğraşan varmı” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin %68,5'i, erkeklerin ise %73,4'ü yakın çevresinde müzikle uğraşan birisinin bulunmadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.3.6).

Tablo 3.3.6. “Yakın çevrenizden müzikle uğraşan var mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Yakın çevremde müzikle uğraşan var	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	345	31,5	304	26,6	649	29
Hayır	750	68,5	841	73,4	1591	71
Toplam	1095	100	1145	100	2240	100

(χ^2 : 6,6; sd: 1; Cramer's V: ,05; p= ,01)

Öğrencilerin yakın çevrelerinde müzikle uğraşan birisinin olup olmaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,05'lik istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *hayır* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 6,6$ p<.05].

“Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusunu cevaplayan toplam 2276 öğrencinin %84,5'i ev ortamında müziksel faaliyetlerde bulunulmasına izin verildiğini, %15,5'i ise izin verilmediğini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3.7).

Tablo 3.3.7. “Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Evde müziksel faaliyetlerde bulunmama izin veriliyor	N	%
Evet	1924	84,5
Hayır	352	15,5
Toplam	2276	100

“Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin %90'mın, erkeklerin ise %79,5'inin evinde herhangi bir müzik aleti bulunmadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.3.8).

Tablo 3.3.8. “Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Evde müziksel faaliyetlerde bulunmama izin veriliyor	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	998	90,0	915	79,5	1913	84,6
Hayır	111	10,0	236	20,5	347	15,4
Toplam	1109	100	1151	100	2260	100

(χ^2 : 47,8; sd: 1; Cramer's V: ,14; p= ,00)

Öğrencilerin ev ortamında müzikle uğraşmalarına izin verilip verilmemesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,14'lük istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *evet* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 47,8$ p<.05].

3.4. Öğrencilerin Müzik Dersi Yaptıkları Sınıfın Fiziksel Yapılanmasını Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Bu bölümde öğrencilerin müzik dersi yaptıkları ortamın fiziki yapısını öğrenmek için anket yoluyla sorulan yedi sorunun analizi yapılmıştır.

Öğrencilerin sınıf mevcutlarının sorulduğu soruyu cevaplayan 2279 öğrencinin %3,8'i 11 ile 20 kişi arası, %46,2'si 21 ile 30 kişi arası, %46,6'sı 31 ile 40 kişi arası, %3,4'ü ise 41 kişi ve üstü sınıf mevcudu olan sınıflarda müzik dersi yaptığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.4.1).

Tablo 3.4.1. Ankete katılan öğrencilerin sınıf mevcutlarının dağılımı

Sınıf Mevcudu	N	%
11-20 Kişi	87	3,8
21-30 Kişi	1053	46,2
31-40 Kişi	1062	46,6
41 Kişi ve Üstü	77	3,4
Toplam	2279	100

Müzik dersinde çalgı çalma, şarkı dramatizasyonu vb. etkinliklerin uygulanabilmesi açısından önemli olduğu düşünülen sınıf ortamındaki oturma düzeninin nasıl olduğunu öğrenmek için; öğrencilere müzik dersi yapılan sınıftaki oturma düzenlerinde kolçaklı sandalye mi yoksa sıra (tekli-çiftli) mi kullanıldığının sorulduğu soruyu yanıtlayan 2212 öğrencinin %5,9'u müzik dersi yaptıkları sınıfta kolçaklı sandalye, %45,7'si tekli sıra, %48,4'ü çiftli sıra kullandıklarını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.4.2).

Tablo 3.4.2. Sınıftaki oturma düzeninde hangi materyallerin kullanıldığı sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Oturma Düzeninde Kullanılan Materyal	N	%
Kolçaklı Sandalye	131	5,9
Tekli Sıra	1011	45,7
Çiftli Sıra	1070	48,4
Toplam	2212	100

“Müzik dersi yaptığınız sınıfta ses yalıtımı var mı” sorusunu yanıtlayan 2247 öğrencinin %78,5'i müzik dersi yaptıkları sınıfta ses yalıtımı olmadığını, %21,5'i ses yalıtımı olduğunu belirtmiştir. “Müzik dersi yaptığınız sınıfta ısınma sorunu var mı” sorusunu yanıtlayan 2292 öğrencinin %89,7'si müzik dersi yaptıkları sınıfta ısınma sorunu olmadığını, %10,3'ü ısınma sorunu olduğunu belirtmiştir. “Müzik dersi yaptığınız sınıfta aydınlatma sorunu var mı” sorusunu yanıtlayan 2286 öğrencinin %93,6'sı müzik dersi yaptıkları sınıfta aydınlatma sorunu olmadığını, %6,4'ü aydınlatma sorunu olduğunu belirtmiştir. “Müzik dersi yaptığınız sınıfta müzik tahtası (dizekli tahta) var mı” sorusunu yanıtlayan 2279 öğrencinin %75,3'ü müzik dersi yaptıkları sınıfta müzik tahtası olmadığını, %24,7'si müzik tahtası olduğunu belirtmiştir. “Müzik dersinde öğretmeniniz görsel-işitsel araç gereçleri (projeksiyon,bilgisayar, TV, VCD, CD vb.) kullanıyor mu” sorusunu yanıtlayan 2279 öğrencinin %60,3'ü öğretmenlerinin müzik dersinde görsel-işitsel araç gereçleri kullanmadığını, %39,7'si ise kullandığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.4.3).

Tablo 3.4.3. Sınıfın fiziksel yapılanmasına yönelik sorulara verilen yanıtların dağılımı

Sorular	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Müzik dersi yaptığımız sınıfta ses yalıtımı var	482	21,5	1765	78,5	2247	100
Müzik dersi yaptığımız sınıfta ısınma sorunu var	236	10,3	2056	89,7	2292	100
Müzik dersi yaptığımız sınıfta aydınlatma sorunu var	147	6,4	2139	93,6	2286	100
Müzik dersi yaptığımız sınıfta müzik tahtası var	564	24,7	1715	75,3	2279	100
Müzik dersinde öğretmenimiz görsel-işitsel araç gereçleri kullanıyor	904	39,7	1375	60,3	2279	100

3.5. Müzik Dersinin Etkin İşlenip İşlenmediğini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Bu bölümde müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini öğrenmek için altı soru sorulmuş ve bu soruların analizi yapılmıştır.

Müzik sınıfı olmasının müzik dersinin daha etkin ve etkili işlenmesi açısından önemli olduğu düşünülerek anketin uygulandığı okullarda bu durumun nasıl olduğunu öğrenmek için sorulan soruyu yanıtlayan 2260 öğrencinin %56,9'u müzik dersini kendi sınıflarında yaptıklarını, %43,1'i müzik derslerini müzik sınıfında yaptıklarını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.5.1).

Tablo 3.5.1. Müzik dersi yapılan sınıfın sorulduğu soruya verilen yanıtların dağılımı

Müzik Dersi Yapılan Sınıf	N	%
Müzik Sınıfı	973	43,1
Kendi Sınıfı	1287	56,9
Toplam	2260	100

“Müzik dersini müzik branş öğretmeni ile mi yapıyorsunuz” sorusunu cevaplayan 2232 öğrencinin %87,2'si müzik derslerine müzik branş öğretmeni

geldiğini, %12,8’i müzik branş öğretmenin gelmediğini belirtmiş, “Müzik derslerinde öğretmeniniz müzik aleti/aletleri kullanıyor mu” sorusunu cevaplayan 2282 öğrencinin %84,8’i müzik derslerinde öğretmenin müzik aleti kullandığını, %15,2’si müzik aleti kullanmadığını belirtmiş, “Müzik derslerinde siz müzik aleti/aletleri kullanıyor musunuz” sorusunu cevaplayan 2289 öğrencinin %64’ü müzik derslerinde müzik aleti kullandıklarını, %36’sı müzik aleti kullanmadıklarını belirtmiş, “Müzik dersi çalışma kitabını ders sırasında uyguluyor musunuz” sorusunu cevaplayan 2272 öğrencinin %81,8’i müzik dersi ders çalışma kitabını ders sırasında uyguladıklarını, %18,2’si uygulamadıklarını, “Müzik dersi çalışma kitabını ev ödevi olarak uyguluyor musunuz” sorusunu cevaplayan 2280 öğrencinin ise %53,9’u müzik dersi ders çalışma kitabını ev ödevi olarak uyguladıklarını, %46,1’i uygulamadıklarını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.5.2).

Tablo 3.5.2. Müzik dersinin etkin işlenip işlenmediğini öğrenmeye yönelik sorulara verilen yanıtların dağılımı

Sorular	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Müzik dersini müzik branş öğretmeni ile yapıyoruz	1947	87,2	285	12,8	2232	100
Müzik derslerinde öğretmenimiz müzik aleti/aletleri kullanıyor	1934	84,8	348	15,2	2282	100
Müzik derslerinde biz müzik aleti/aletleri kullanıyoruz	1464	64,0	825	36,0	2289	100
Müzik dersi çalışma kitabını ders sırasında uyguluyoruz	1859	81,8	413	18,2	2272	100
Müzik dersi çalışma kitabını ev ödevi olarak uyguluyoruz	1230	53,9	1050	46,1	2280	100

3.6. Öğrencilerin Ders Dışı Müzik Faaliyetlerine Katılım Durumunu Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumlarını öğrenmek için sorulan soruların incelendiği bu bölümde anket yoluyla dört soru sorulmuş ve bu soruların analizi yapılmıştır.

“Müzik dersinde kullandığınız müzik aleti/aletleri haricinde herhangi bir müzik aleti çalıyor musunuz” sorusunu cevaplayan 2282 öğrencinin %80’i müzik dersinde

kullanılan müzik aleti dışında herhangi bir müzik aleti çalmadığını, %20'si ise çaldığını belirtmiştir. “Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldınız mı” sorusunu cevaplayan 2276 öğrencinin %69,4'ü sosyal kulüpler kapsamında şimdiye kadar herhangi bir müzik kulübünde yer almadığını, %30,6'sı ise müzik kulübünde yer aldığını belirtmiştir. “Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (*koro, orkestra, solo vb.*) yer aldınız mı ya da yer alıyor musunuz” sorusunu cevaplayan 2291 öğrencinin %73,1'i müziksel bir faaliyette yer almadığını, %26,9'u müziksel bir faaliyette yer aldığını belirtmiştir. “Okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi aldınız mı” sorusunu cevaplayan 2287 öğrencinin %90,8'i okuldaki müzik dersi haricinde müzik dersi almadığını, %9,2'si müzik dersi aldığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.6.1).

Tablo 3.6.1. Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılım durumlarını öğrenmek için sorulan sorulara verilen yanıtların dağılımı

Sorular	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Müzik dersinde kullandığımız müzik aleti/aletleri haricinde herhangi bir müzik aleti çalışıyorum	456	20,0	1826	80,0	2282	100
Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldım	696	30,6	1580	69,4	2276	100
Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (<i>koro, orkestra, solo vb.</i>) yer aldım	616	26,9	1675	73,1	2291	100
Okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi aldım	210	9,2	2077	90,8	2287	100

“Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldınız mı” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin %63,2'sinin, erkeklerin ise %75,3'ünün müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer almadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.6.2).

Tablo 3.6.2. “Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldınız mı” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik kulübünde yer aldım	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	404	36,8	287	24,7	691	30,6
Hayır	693	63,2	876	75,3	1569	69,4
Toplam	1097	100	1163	100	2260	100

(χ^2 : 39,2; sd: 1; Cramer's V: ,13; p= ,00)

Öğrencilerin müzik dersine yönelik bir kulüpte yer alıp almaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,13'lük istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *hayır* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 39,2$ p<.05].

“Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (*koro, orkestra, solo vb.*) yer aldınız mı ya da yer alıyor musunuz” sorusunu cevaplayan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin %67,1'inin, erkeklerin ise %78,7'sinin herhangi bir müziksel faaliyette yer almadığı görülmektedir (Bkz. Tablo 3.6.3).

Tablo 3.6.3. “Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (*koro, orkestra, solo vb.*) yer aldınız mı ya da yer alıyor musunuz” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müziksel faaliyette yer aldım	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Evet	365	32,9	248	21,3	613	26,9
Hayır	746	67,1	916	78,7	1662	73,1
Toplam	1111	100	1164	100	2275	100

(χ^2 : 38,5; sd: 1; Cramer's V: ,13; p= ,00)

Öğrencilerin okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette yer alıp almaması ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,13'lük istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *hayır* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2 = 38,5$ p<.05].

3.7. Öğrencilerin Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Görüşlerini Öğrenmeye Yönelik Sorulan Sorular ve Analizleri

Bu bölümde öğrencilerin müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerini öğrenmek için ankette sorulan altı sorunun çözümlemesi yapılmıştır.

“Müzik dersinde temel müzik bilgilerini öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan 2257 öğrencinin %48,3’ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %23,8’i *kararsızım*, %27,9’u *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.7.1).

Tablo 3.7.1. “Müzik dersinde temel müzik bilgilerini (*nota bilgisi, solfej vb.*) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde temel müzik bilgilerine yönelik etkinlikler yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	383	17,0
Katılmıyorum	247	10,9
Kararsızım	537	23,8
Katılıyorum	523	23,2
Kesinlikle Katılıyorum	567	25,1
Toplam	2257	100

“Müzik dersinde temel müzik bilgilerini (*nota bilgisi, solfej vb.*) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %26,8’i *katılıyorum* yanıtı ile müzik dersinde temel müzik bilgilerini öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediğini belirtmiştir. Erkeklerin ise %24,5’i *kararsızım* yanıtı ile temel müzik bilgilerini öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılması konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.2).

Tablo 3.7.2. “Müzik dersinde temel müzik bilgilerini (*nota bilgisi, solfej vb.*) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde temel müzik bilgilerine yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	160	14,6	221	19,4	381	17,0
Katılmıyorum	105	9,6	140	12,2	245	10,9
Kararsızım	252	23,0	281	24,5	533	23,8
Katılıyorum	294	26,8	226	19,7	520	23,2
Kesinlikle Katılıyorum	285	26,0	277	24,2	562	25,1
Toplam	1096	100	1145	100	2241	100

(χ^2 : 24,2; sd: 4; Cramer's V: ,10; p= ,00)

Ayrıca müzik dersinde temel müzik bilgilerini öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasının istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,10'luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur [$\chi^2= 24,2$ p<.05].

“Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” yanıtlayan 2255 öğrencinin %60,9'u *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %14'ü *kararsızım*, %25,1'i *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtlarını vermiştir (Bkz. Tablo 3.7.3).

Tablo 3.7.3. “Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde şarkı söyleme etkinliklerinin yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	354	15,7
Katılmıyorum	212	9,4
Kararsızım	315	14,0
Katılıyorum	527	23,3
Kesinlikle Katılıyorum	847	37,6
Toplam	2255	100

“Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan kızların %23,1’i katılıyorum, %42,2’si *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini, erkeklerin ise %23,4’ü *katılıyorum*, %33’ü *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.4).

Tablo 3.7.4. “Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde şarkı söyleme etkinliklerinin yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	161	14,7	192	16,8	353	15,8
Katılmıyorum	88	8,0	123	10,8	211	9,4
Kararsızım	132	12,0	182	16,0	314	14,0
Katılıyorum	254	23,1	268	23,4	522	23,3
Kesinlikle Katılıyorum	463	42,2	376	33,0	839	37,5
Toplam	1098	100	1141	100	2239	100

(χ^2 : 25; sd: 4; Cramer's V: ,10; p= ,00)

Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmak istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,10’luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 25$ p<.05].

“Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan 2243 öğrencinin %66,4’ü *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %11,9’u *kararsızım*, %21,7’si *katılmıyorum* ve *kesinlikle katılmıyorum* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.7.5).

Tablo 3.7.5. “Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	315	14,0
Katılmıyorum	173	7,7
Kararsızım	267	11,9
Katılıyorum	529	23,6
Kesinlikle Katılıyorum	959	42,8
Toplam	2243	100

“Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu cevaplayan kızların %24,7’si *katılıyorum* %48,3’ü *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir. Erkeklerin ise %22,5’i *katılıyorum*, %37,1’i *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.6).

Tablo 3.7.6. “Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	135	12,4	180	15,8	315	14,1
Katılmıyorum	62	5,8	110	9,7	172	7,8
Kararsızım	96	8,8	170	14,9	266	11,9
Katılıyorum	269	24,7	256	22,5	525	23,6
Kesinlikle Katılıyorum	526	48,3	423	37,1	949	42,6
Toplam	1088	100	1139	100	2227	100

(χ^2 : 50,7; sd: 4; Cramer's V: ,15; p= ,00)

Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerinin yapılmak istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,15’luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki

bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 50,7$ $p<.05$].

“Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan 2225 öğrencinin %65,8’i *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %14,3’ü *kararsızım*, %19,9’u *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtlarını verdiği buna göre öğrencilerin çoğunun müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediği görülmektedir (Bkz. Tablo 3.7.7).

Tablo 3.7.7. “Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	299	13,4
Katılmıyorum	144	6,5
Kararsızım	317	14,3
Katılıyorum	544	24,4
Kesinlikle Katılıyorum	921	41,4
Toplam	2225	100

“Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %25,5’inin *katılıyorum*, %46,3’ünün *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini, erkeklerin ise %23,3’ünün *katılıyorum*, %36,5’inin *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.8).

Tablo 3.7.8. “Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	125	11,6	173	15,3	298	13,5
Katılmıyorum	58	5,4	86	7,6	144	6,5
Kararsızım	121	11,2	194	17,3	315	14,3
Katılıyorum	276	25,5	263	23,3	539	24,4
Kesinlikle Katılıyorum	501	46,3	412	36,5	913	41,3
Toplam	1081	100	1128	100	2209	100

(χ^2 : 38,1; sd: 4; Cramer's V: ,13; p= ,00)

Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasının istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,13'lük istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [χ^2 = 38,1 p<.05].

“Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan 2249 öğrencinin %49,7'si *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %25,4'ü *kararsızım*, %24,9'u *kesinlikle katılmıyorum* ve *katılmıyorum* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.7.9).

Tablo 3.7.9. “Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	316	14,1
Katılmıyorum	244	10,8
Kararsızım	572	25,4
Katılıyorum	578	25,7
Kesinlikle Katılıyorum	539	24,0
Toplam	2249	100

“Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %27,9’u *katılıyorum* yanıtı ile müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinlikler yapılmasını istediğini belirtirken erkeklerin %24,9’u *kararsızım* yanıtı ile müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılması konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.10).

Tablo 3.7.10. “Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılıyorum	128	11,8	185	16,1	313	14,0
Katılmıyorum	105	9,7	136	11,8	241	10,8
Kararsızım	284	26,2	286	24,9	570	25,5
Katılıyorum	302	27,9	272	23,7	574	25,7
Kesinlikle Katılıyorum	265	24,4	270	23,5	535	24,0
Toplam	1084	100	1149	100	2233	100

(χ^2 : 14,1; sd: 4; Cramer's V: ,07; p= ,00)

Ayrıca müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasının istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,07’lik istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur [$\chi^2= 14,1$ p<.05].

“Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (*beste yapma, eşlik oluşturma vb.*) yapılmasını isterim” sorusunu yanıtlayan 2267 öğrencinin %49,5’i *katılıyorum* ve *kesinlikle katılıyorum*, %21’i *kararsızım*, %29,5’i *katılmıyorum* ve *kesinlikle katılmıyorum* yanıtı vermiştir (Bkz. Tablo 3.7.11).

Tablo 3.7.11. “Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (*beste yapma, eşlik oluşturma vb.*) yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Müzik dersinde müziksel yaratıcılığa yönelik etkinlikler yapılmasını isterim	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	437	19,3
Katılmıyorum	229	10,2
Kararsızım	477	21,0
Katılıyorum	470	20,7
Kesinlikle Katılıyorum	654	28,8
Toplam	2267	100

“Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (*beste yapma, eşlik oluşturma vb.*) yapılmasını isterim” sorusunu cevaplayan kız öğrencilerin %22,2’si *katılıyorum*, %32,4’ü *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir. Erkek öğrenciler de %19,4’ü *katılıyorum*, %25,3’ü *kesinlikle katılıyorum* yanıtları ile müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını istediklerini belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.7.12).

Tablo 3.7.12. “Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (*beste yapma, eşlik oluşturma vb.*) yapılmasını isterim” sorusuna verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı

Müzik dersinde müziksel yaratıcılığa yönelik etkinlikler yapılmasını isterim	Kız		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	189	17,2	247	21,4	436	19,4
Katılmıyorum	102	9,3	126	10,9	228	10,2
Kararsızım	208	18,9	265	23,0	473	21,0
Katılıyorum	244	22,2	223	19,4	467	20,7
Kesinlikle Katılıyorum	356	32,4	291	25,3	647	28,7
Toplam	1099	100	1152	100	2251	100

(χ^2 : 23,3; sd: 4; Cramer's V: ,10; p= ,00)

Ayrıca müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapılmasının istenmesi ile cinsiyet arasında %5 anlamlılık düzeyinde 0,10'luk istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız ve erkek öğrenciler en fazla *kesinlikle katılıyorum* seçeneğini işaretlemiştir [$\chi^2= 23,3$ p<.05].

3.8. Anket Sorularından Oluşturulan Alt Grupların Analizleri

Girişte belirtilen 6 alt grup (müzik dersine yönelik görüşler, aile içinde müziksel ortam olması, sınıfın fiziki yapılanması, dersin etkin işlenmesi, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım ve programda yer alan öğrenme alanları) çalışmanın bu kısmında *faktör* olarak adlandırılmıştır.

Bu faktörler bağlamında kız ve erkek öğrencilerin görüşlerinin farklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla t-testi, faktörler arası ilişkileri ortaya koymak amacıyla korelasyon analizi, öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada aile içinde müziksel bir ortamın olmasına, sınıfın fiziksel yapılanmasına, müzik dersinin etkin işlenmesine, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılıma ve programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin etkin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

Kız ve erkek öğrencilerin görüşlerinin farklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan t-testi sonucunda Tablo 3.8.1'de de görüldüğü gibi tüm faktörlerde kız ve erkek öğrenciler istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran müzik dersine yönelik daha olumlu görüşlere sahip olduğu, müzik dersini daha etkin işlediği, ders dışı gönüllü müzik faaliyetlerine daha fazla katıldığı ve programda yer alan öğrenme alanlarını daha fazla istediği söylenebilir.

Tablo 3.8.1. Cinsiyete göre t-testi sonuçları

Faktörler	Kız (N=1108)	Erkek (N=1163)	t	p
Müzik dersine yönelik görüşler	11,78±,11	11,29±,11	3,100	,002
Aile içinde müziksel ortam olması	1,79±,03	1,60±,03	4,687	,000
Sınıfın fiziki yapılanması	,94±,03	1,08±,03	-3,432	,001
Dersin etkin işlenmesi	4,15±,04	4,02±,04	2,016	,044
Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım	,97±,03	,76±,03	4,933	,000
Programda yer alan öğrenme alanları	21,46±,19	19,82±,19	6,188	,000

Faktörler arası korelasyona ait Tablo 3.8.2’de ise faktörler arası ilişki ortaya koyulmuştur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda sınıf içi fiziksel yapılanma ile öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Aile içinde müziksel bir ortama sahip olma ile öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki elde edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda iki faktör arasında ($r=0,10$; $p<0,01$) aynı yönlü ilişki bulunmuştur. Buna göre aile içinde müziksel bir ortama sahip olan öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri mevcuttur denilebilir.

Müzik dersinin etkin işlenmesi ile öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda iki değişken arasında ($r=0,10$; $p<0,01$) aynı yönlü ilişki bulunmuştur. Müzik dersinin etkin işlenmesini isteyen öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri mevcuttur denilebilir.

Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım ile öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda iki değişken arasında ($r=0,18$; $p<0,01$) aynı yönlü ilişki bulunmuştur. Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılan öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri mevcuttur denilebilir.

Programda yer alan öğrenme alanlarının uygulanmasının istenmesi ile öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Yapılan analize göre iki değişken arasında ($r=0,46$; $p<0,01$) aynı yönlü ilişki bulunmuştur. Programda yer alan öğrenme alanlarının uygulanmasını isteyen öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu görüşleri mevcuttur denilebilir. Ayrıca bu ilişki öğrencilerin müzik dersine ait görüşlerinde en güçlü ilişkidir.

Tablo 3.8.2. Faktörlere ait korelasyonlar

Faktörler	Müzik dersine yönelik görüşler	Aile içinde müziksel ortam olması	Sınıfın fiziki yapılanması	Dersin etkin işlenmesi	Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım
Aile içinde müziksel ortam olması	,10**				
Sınıfın fiziki yapılanması	-,00	,05*			
Dersin etkin işlenmesi	,10**	,21**	,13**		
Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım	,18**	,27**	,20**	,07**	
Programda yer alan öğrenme alanları	,46**	,09**	-,06**	,14**	,09**

* $p<0,05$ ve ** $p<0,01$

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada aile içinde müziksel bir ortamın olmasına, sınıfın fiziksel yapılanmasına, müzik dersinin etkin işlenmesine, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılıma ve programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin etkin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Kurulan regresyon analizinin genel olarak anlamlı olduğu ($F=139,046$; $p<0,000$) görülmektedir (Bkz. Tablo 3.8.3).

Tablo 3.8.3. Regresyon Analizi sonuçları

Faktörler	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.	F	R²
Aile içinde müziksel ortam olması	,024	1,233	,218		
Sınıfın fiziki yapılanması	-,006	-,340	,734		
Dersin etkin işlenmesi	,021	1,097	,273	139,046	0,23
Ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılım	,133	6,831	,000	p<0,000	
Programda yer alan öğrenme alanları	,445	23,821	,000		

Tablo 3.8.3’de yer alan analiz sonuçlarına göre; standardize edilmiş beta katsayılarına bakıldığında ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılma değişkeni ile programda yer alan öğrenme alanlarına ait görüşlerin istatistiksel olarak %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılımın ve programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin etkin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu iki değişken arasında programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada daha etkin bir değişken olduğu standardize edilmiş beta katsayısından elde edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerindeki toplam değişimin %23’ü ele alınan bağımsız değişkenler tarafından açıklanmıştır. Diğer bir ifade ile bu faktörler değişkenliğin %23’ünü açıklamıştır.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin okuldaki müzik derslerine yönelik düşüncelerinde çevresel değişkenlerin etkisini ve öğrenme-öğretme sürecinde temel alınan öğrenci merkezli eğitim anlayışının ve aktif öğrenme yöntemlerinin uygulamada nasıl algılandığını ortaya koyabilmek için 8. sınıf düzeyindeki öğrencilere yönelik olarak yapılan anket çalışması ile ulaşılabilen 2303 öğrencinin yanıtları incelenerek, aşağıdaki çıkarımlarda bulunulmuştur.

1. Ankete katılan öğrencilerin genel yapısı incelendiğinde; Türkiye'deki eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin orta öğretim kurumlarına devam edebilmesi için katılması gereken SBS'den aldıkları puanların dağılımında öğrencilerin %61'lik kısmının 301 ile 500 puan aralığında SBS puanına sahip olduğu dolayısıyla grubun akademik açıdan başarısının orta ve ortanın üstü düzeyde olduğu söylenebilir. Anne ve babalarının eğitim düzeyleri açısından bakıldığında ise annelerin %63'ünün, babaların ise %46'sının ilköğretim mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla grubun ebeveynlerinin eğitim düzeyinin düşük olduğu söylenebilir. Anne ve babalarının bir işte çalışıp çalışmadığına bakıldığında ise annelerin %73'ünün çalışmadığı, babaların %90'ının çalıştığı ortaya çıkmıştır.
2. Öğrencilerin müzik dersine yönelik genel görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin müzik dersini gerekli ve eğlenceli bir ders olarak gördüğü, bunun yanı sıra müzik dersinin haftada bir ders saati olmasını yetersiz bulduğu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin çoğunluğunun müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünmediği ve öğrencilerin okumakta oldukları dersleri önem derecesine göre sıralamaları istendiğinde öğrencilerin müzik dersini diğer derslere (Türkçe, Matematik, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Yabancı Dil vb.) göre en önemsiz ders olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ders sıralamasında SBS'de temel alınan diğer branş derslerini müzik dersinden daha önemli bir ders olarak belirtmesindeki ve müziği meslek olarak seçmeyi düşünmemesindeki

neden SBS kaygısından kaynaklanabilir. Ayrıca daha derinlikli olarak düşünülürse; öğrencilerin bu eğilimlerinin estetik eğitimi ve anlayışı ile ilişkilendirildiğinde daha alınacak çok yol olduğu söylenebilir.

3. Öğrencilerin aile içindeki müziksel ortamlarını öğrenmeye yönelik sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin evinde müzik aleti bulunmadığı, ailelerinde ve çevrelerinde müzikle uğraşan birilerinin olmadığı görülmüştür. Ancak aile içinde müziksel bir ortamın olmamasına ve ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olmasına rağmen öğrencilerin %85'nin ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma vb. müziksel etkinliklerde bulunmalarına izin verildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Diğer öğrenciler (%15) ise gürültü olduğu ya da SBS'ye yönelik çalışmalarını konusunda aileleri tarafından uyarıldıklarını, bu sebeple de ev ortamında müziksel etkinliklerde bulunmalarına izin verilmediğini belirtmiştir.
4. Öğrencilerin müzik dersi yaptıkları sınıfın fiziki yapılanmasını öğrenmeye yönelik sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; ders yapılan sınıfların sınıf mevcutlarının 21-40 kişilik sınıflar olduğu, müzik dersi yapılan sınıfta müzik tahtası (dizekli tahta) bulunmadığı ve oturma düzeninde sıra kullanıldığı saptanmıştır. Sınıftaki oturma düzeninde sıra kullanılması çalgı çalma, hareket etme, drama vb. etkinliklerin uygulanabilirliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Müzik dersinin haftada bir ders saati olduğu ve müzik öğretmeninin çalgı çalma vb. etkinliklerde öğrenci ile birebir ilgilenmesi gerektiği göz önüne alındığında, sınıf mevcudunun fazla olduğu sınıflarda etkin bir müzik dersinin yapılması da mümkün olmayabilir. Ayrıca yapılandırmacı yaklaşımın ilkesi olarak okullarda “yaparak yaşayarak öğrenme” ortamı sağlanması gerekirken bu sonuca göre sınıfların kalabalık olması ve sınıflarda sıra kullanılması programın uygulanabilirliğini de olumsuz yönde etkileyebilir. Öğrenciler, müzik dersi yaptıkları ortamda ısınma ve aydınlatmadan kaynaklı sorunların olmadığını ancak bunun yanında sınıflarında ses yalıtımı da olmadığını belirtmişlerdir. Okulların fiziki yapısı düşünüldüğünde, müzik dersinin yapıldığı sınıflarda müzik dersinin bir gereği olarak üretilen sesin diğer

sınıfları olumsuz yönde etkilememesi açısından ses yalıtımının özellikle müzik sınıflarında dikkate alınması gerekmektedir.

5. Müzik dersinin etkin işleme durumunu öğrenmeye yönelik sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin müzik derslerinde müzik aleti kullandıkları, müzik dersinin ana materyallerinden biri olan müzik dersi çalışma kitaplarının hem ders sırasında hem de ev ödevi olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin %87'sinin müzik dersini müzik branş öğretmenini ile işlediği, müzik dersinde müzik öğretmenin müzik aletleri kullandığı fakat görsel-işitsel araç gereçleri (projeksiyon, bilgisayar, TV, CD, VCD vb.) kullanmadığı görülmektedir. Ancak programın içeriğinde, etkinliklerin zenginleştirilmesi açısından gerekli olduğu belirtilen ve müzik dersi öğretmen kılavuz kitabında da etkinlikler sırasında kullanılması önerilen görsel-işitsel araçların kullanımı öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerini arttırmak açısından da önemlidir.
6. Öğrencilerin ders dışı müzik faaliyetlerine katılma durumlarını öğrenmeye yönelik sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin çoğunluğu müzik dersinde kullanılan müzik aleti dışında herhangi bir müzik aleti çalmadığını, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği kapsamında okullarda oluşturulan müzik dersine yönelik herhangi bir sosyal kulüpte yer almadığını, okul içinde ve okul dışında müziksel faaliyetlerde (koro, orkestra, solo vb.) yer almadığını ve okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi almadığını belirtmiştir. Öğrencilerin müzik dersine karşı ilgi ve istekli olmalarına rağmen ders dışı müziksel faaliyetlere katılmamalarında ailelerinin sosyal ve ekonomik düzeylerinin etkisi olduğu ya da SBS'ye yönelik olarak çalışma zorunluluğunda oldukları için ders dışı etkinliklere katılamadıkları düşünülebilir.
7. Öğrencilerin müzik dersi öğretim programında yer alan dinleme-söyleme-çalma, müziksel algı ve bilgilenme, müzik kültürü ve müzikte yaratıcılık öğrenme alanlarına yönelik görüşlerini öğrenmek için sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin çoğunluğu temel müzik bilgilerini öğrenmeye

yönelik olan müziksel algı ve bilgilenmeye, müzik kültürü edinmeye yönelik etkinliklerin ve uygulamaya dayalı olan dinleme-söyleme-çalma ve yaratmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını istediğini belirtmiştir. Böylece yaklaşık üç yıldır uygulamada olan müzik dersi öğretim programının öğrenme alanları açısından öğrenciler tarafından benimsendiği ancak elde edilen veriler doğrultusunda dinleme-söyleme-çalma ve yaratıcılık gibi uygulamaya dayalı etkinliklerin öğrenciler tarafından daha çok tercih edildiği söylenebilir.

8. Öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinin anket yoluyla alındığı bu çalışmada tüm sorular açısından müzik dersine yönelik görüşler cinsiyet değişkenine göre ele alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müzik dersine karşı daha olumlu görüşlere sahip olduğu, müzik derslerinde daha etkin olduğu, ders dışı müzik faaliyetlerine katılma oranının daha fazla olduğu ve belirtilen öğrenme alanlarına yönelik etkinliklerin uygulanmasını daha çok istediği ortaya çıkmıştır.
9. Faktörler arası ilişkiye bakıldığında müzik dersinin etkin işlenmesini isteyen, aile içinde müziksel bir ortama sahip olan, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılan ve programda yer alan öğrenme alanlarının uygulanmasını isteyen öğrencilerin müzik dersine karşı olumlu görüşleri olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak sınıf içindeki fiziksel yapılanma ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla fiziksel yapılanma kapsamında ele alınan sınıf içi ısınma ve aydınlatma durumu, müzik tahtası ve ses yalıtımının olup olmaması, sınıf mevcudu ve sınıfta kullanılan sıralar ile öğrencilerin müzik dersine karşı olumlu görüşler geliştirmesi arasında ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Anket uygulamasının yapıldığı okulların öğretimin niteliğini ve başarısını doğrudan etkileyen çevresel faktörler (sınıfın aydınlanması, ısınması, öğrenci sayısına uygun alan ve hacimde olması, konuların gerektirdiği araç ve gereçlerle kaynakların yeterince sağlanması vb.) açısından yetersiz olmasına karşın bunun öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde etkili olmaması düşündürücüdür. Bu sonuca göre yetersiz olan öğrenme ortamlarının öğretmenler tarafından, okulun fiziki imkânları ve yapılanması ölçüsünde

verimli ders yapılabilecek şekilde düzenlenmiş olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, öğrenciler müzik dersine yönelik olarak düzenlenmiş sınıfları görmedikleri ve bu sınıflarda müzik dersi yapmadıkları için bu tarz sınıflardaki müzik dersinin niteliği hakkında fikir sahibi değillerdir. Dolayısıyla müzik dersi yapılan sınıflarda müzik dersine yönelik eksikliklerin bulunmasının öğrenciler için sorun teşkil etmediği söylenebilir.

10. Öğrencilerin aile içinde müziksel bir ortamın olmasının, sınıfın fiziksel yapılanmasının, müzik dersinin etkin işlenmesinin, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılmanın ve programda yer alan öğrenme alanlarının öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerini açıklamada etkin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan regresyon analizi sonucunun genel olarak anlamlı olduğu ancak ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılma durumu ve programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerin, müzik dersine yönelik görüşleri açıklamada daha etkin bir değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla aile içinde müziksel bir ortamın olmasının, sınıfın fiziksel yapılanmasının, müzik dersinin etkin işlenmesinin, ders dışı müzik faaliyetlerine gönüllü katılmanın ve programda yer alan öğrenme alanlarının; öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerini açıklayabildiği söylenebilir.

Sonuç olarak aile, sınıf ortamı ve öğretim programı değişkenleri açısından ilköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine bakış açılarının nasıl şekillendiği probleminde hareketle; öğrencilerin aile içindeki müziksel ortamının, müzik dersinin etkin işlenmesinin, öğrencilerin ders dışı müziksel faaliyetlere katılmasının ve programda yer alan öğrenme alanlarının öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde etkili ve yönlendirici olduğu ortaya çıkmıştır.

Programda yer alan kazanımlara yönelik etkinliklerin öğretmenler tarafından sağlanacak ya da öğrencilerle birlikte oluşturulabilecek çeşitli materyaller ile zenginleştirilmesinin, derslerde öğretmen ve öğrenci tarafından çalgı kullanılmasının ve müzik dersliğinin oluşturulması ya da sınıfın müzik dersine yönelik olarak düzenlenmesinin öğrencilerin müzik dersine karşı ilgilerini arttırabileceği düşünülmektedir.

Açık uçlu sorularda bazı öğrenciler SBS'ye hazırlık çalışmalarından dolayı ders dışı etkinliklere katılmak istediği halde katılamadığını, ev ortamında müziksel faaliyette bulunmasına izin verilmediğini belirtmiştir. Ancak "Platon, müziğin eğlenceden ibaret olmadığını, ruhani bir boyutunun olduğunu söylemiştir. Platon'a göre müzik, insan ruhunu sakinleştiren, dinginleştiren bir sanattır. (...) Müzik eğitiminin insanı yücelttiğini ve düzeni sağladığını savunur" (Yıldırım- Koç, 2008: 32). Ayrıca Atatürk'ün müziğin gerekliliği ile ilgili olarak 14 Ekim 1925'te İzmir Kız İlköğretmen Okulu'nda öğrencilerle görüşürken sorulan "Hayatta musiki lazım mıdır" sorusuna karşılık olarak söylediği "Hayatta musiki lazım değildir. Çünkü hayat musikidir. Musiki ile alakası olmayan mahlûkat insan değildir. Eğer mevzuu bahs olan hayat insan hayatı ise, musiki behemehâl vardır. Musikisiz hayat zaten mevcut olamaz. Musiki hayatın neşesi, ruhu, süruru ve her şeyidir. Yalnız musikinin nev'i şayan-ı mütalaadır." sözleri de müziğin ne denli gerekli olduğunu belirtmektedir.

Müziğin işlevleri düşünüldüğünde; öğrencilerin müziksel faaliyetlerde bulunmaları, SBS başarılarını olumlu yönde etkileyebileceği için haftalık müzik dersi ders saatinin arttırılması ve okullarda ders dışı müziksel etkinliklerin yapılmasının gerekli olduğu ayrıca müziksel etkiliklerin öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkileyebileceği konusunda ailelerinin bilgilendirilmesi gerektiği ve buna yönelik seminer vb. çalışmaların yapılması, hatta ders dışı müziksel faaliyetlere öğrenciler ile birlikte velilerinin de katılımının sağlanması önerilebilir. Ayrıca öğrencilerin müziğe ilgililerinin ve dolaylı olarak kendilerine olan güvenlerinin arttırılabilmesi için; yapılan çalışmaların sergilenmesi de önemlidir. Dolayısıyla okullarda konser vb. faaliyetlerin yapılması ve öğrencilerin bu faaliyetlerde görevlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

İlköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde çeşitli değişkenlerin etkisinin ortaya çıkarıldığı bu çalışmanın; öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerinin arttırılması için örgün eğitimin diğer kademelerinde de yapılması önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin müzik dersine yönelik görüşlerinde etkisi olabilecek diğer değişkenlerin ortaya çıkarılabilmesi için öğrencilerin sınıf öğretmenlerine ve okul idarecilerine yönelik benzer çalışmaların yapılması da önemlidir. Buradan elde edilecek

sonuçlara göre de müzik dersi içeriğinin ya da etkinliklerinin zenginleştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Programın etkili şekilde uygulanabilirliğinin anlaşılması için de ğretmen görüşlerine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıköz, Kamile Ün
2006 *Aktif Öğrenme*, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- Aksu, Cahit
2007 İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Akyüz, Yahya
2007 *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000- M.S. 2007*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Arslan, Mehmet
2000 “Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri” *Milli Eğitim Eğitim-Sanat-Kültür Dergisi*, sy.146, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/aslan.htm>, 04 Aralık 2009.
- Badallı, Hüseyin
2008 İlköğretim Öğrencilerinin Müzikal Yaşantılarının ve Müzik Dersinden Beklentilerinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Bayram, Nuran
2004 *Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Bilgin, A. Süleyman
2009 İlköğretim Öğrencilerinin Okul Şarkılarına Yönelik Görüşleri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu.
- Bozkaya, İsmail
2001a “Çağdaş Müzik Eğitimi ve Temel Özellikleri”, *Müzikte 2000 Sempozyumu Bildirileri*, haz. Göktan Ay, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara.
2001b *Okul Ortamında Müzik*, 1. Basım, F. Özsan Matbaacılık, Bursa.
- Bulut, M. Hilmi
2006 “Müzik Öğretiminde Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Temel Müzik Yazısı İşaretlerini Anlama Düzeyi”, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi, Cuma
1999 *Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Büyüköztürk, Şener
2009 *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 10. Basım, Pegem Akademi, Ankara.
- Cemalcılar, Ali
1985 İletişim Sanatı Olarak Müziğin Öğretim ve Eğitim Ortamlarındaki Kurumsal Yapısı ve Yaygın Eğitimde Bir Model Önerisi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir.
- Çizmeci, Neslihan
2006 Müzik Eğitiminde Aktif Öğrenme Tekniklerine Dayalı Ders Programlarının İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretimi, Derse Yönelik Görüşleri ve Tutumları Üzerindeki Etkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Demirel, Özcan
2005 *Eğitim Sözlüğü*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
2007 *Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Eskioğlu, İtir
2003 “Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri”, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, Malatya, ss.116–123.
- Gel, H. Yücel
1994 “Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık”, *Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları-9*, Demet Yayıncılık, İstanbul, ss. 39-51.
- Gerek, Ömer
2006 Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programı Hakkındaki Görüş Değerlendirme ve Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- Günay, Edip
2006 *Müzik Sosyolojisi: Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Gündoğdu, Önder

2006 Cumhuriyetten Günümüze Millî Eğitim Şûraları ve Müzik Eğitime Yansımaları, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

İz'at, Aytuğ

1985 "Açılış Konuşması", *Türk Gençliğinin Müzik Eğitimi*, Kadioğlu Matbaası, Ankara, ss. 6-8.

Kaptan, Saim

1998 *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara.

Karataş, Süleyman

2002 Batılılaşma Döneminde Ders Program Değişimi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon.

Kocaarslan, Bilge

2009 Genel Müzik Eğitimi Alan İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutum, Müzikal Özgüven ve Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Köksal, Ayşe

1997 Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Empatik Becerileri ve Uyum Düzeylerinin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

Küçüköncü, H. Yılmaz

2007 *Müzik Eğitimi ve Öğretimi*, İlke Yayınevi, Ankara.

Mert, Çiğdem

2006 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersi Öğretim Programı Birinci Kademe Bilişsel Amaç ve Davranışlarına Ulaşma Durumunun Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı

1948 *1948 İlk Okul Programı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, ss. 260-283.

1971 *1968 İlk Okul Programı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, ss. 233-248.

1973 "Milli Eğitim Temel Kanunu",

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.1739&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>, 28 Mart 2010.

- 1994 *İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- 1995 “Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği”,
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22398_0.html, 20 Mayıs 2010.
- 2005 “Genelyaklaşım”,
http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=4805 Aralık 2009.
- 2005 “Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği”,
<http://www.resmi-gazete.org/sayi/11488/milli-egitimbakanligi-ilkogretim-ve-orta-ogretim-kurumlari-sosyal-etkinlikler-yonetmeli.html>, 20 Mayıs 2010.
- 2007 *İlköğretim (1- 8. Sınıflar) Müzik Dersi Öğretim Programı*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Nacakcı, Zeki
2006 “İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları”, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Özgül, İlhan
2002 *Müzik Eğitimi ve Öğretimi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özkan, Salih
2008 *Türk Eğitim Tarihi*, Nobel Basımevi, Ankara.
- Öztoplan, Ezgi
2007 İlköğretim Düzeyindeki Özel Okullar İle Devlet Okullarının 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- San, İnci
2005 *Sanat ve Eğitim*, Ütopya Yayınları, Ankara.
- Saruhan, Şahin
2008 Temel Eğitim II. Kademe Öğrencilerinin Müzik Dersine Karşı Tutumları, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Say, Ahmet
2001 *Müzik Öğretimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

- Şahin, Çavuş
2006 “Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programlarında Esnek Program ve Uygulanması”, *Millî Eğitim Dergisi*, Yaz, sy. 171, Ankara, ss. 167-171.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
1984 “Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989”,
<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan5.pdf>, 30 Nisan 2010.
- Tarman, Süleyman
2006 *Müzik Eğitiminin Temelleri*, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Türer, Ali
1998 “Osmanlı Devletinden Türkiye Cumhuriyetine İlköğretim Düşüncesi”,
Cumhuriyet’in 75. Yılında İlköğretim Sempozyumu, Tekışık Yayınları,
Ankara.
- Türk Dil Kurumu
ts. “Eğitim”,
<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0itim&ayn=tam>,
30 Aralık 2010.
- Uçan, Ali- Yıldız, Gökay- Bayraktar, Ertuğrul
1999 *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, Modül 9: İlköğretimde Müzik Öğretimi*, Burdur,
http://www.kartalram.gov.tr/SINIF_BRANS_OGRT/AKADEMIK_REHBERLIK/Moduller/Modul9.pdf, 05 Aralık 2009.
- Uçan, Ali
2001 “Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış”, *Müzik Öğretimi*, haz. Ahmet SAY, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, ss.115-133.
- 2005a *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- 2005b *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- 2005c *Türk Müzik Kültürü*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- Ülger, Billur
2003 “Konfüçyüsçülüğün Sanata Bakış Açısı ve Bir Kültür Üretimi Olarak Popüler Müzik: Konfüçyüsün Mesajı Kırmızıgül İle Somutlaşıyor”,
Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, c. II, sy. 2, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss. 1-38.

Yaltur, Nurhan

2006 İlköğretim 6. Sınıfların Müzik Dersinde Aktif Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan

2005 *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, Vural ve Koç, Tarkan

2008 *Müzik Felsefesine Giriş*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

EKLER

- 1. Anket Uygulama İzin Belgesi**
- 2. Anket Uygulamasının Yapıldığı Okulların Listesi**
- 3. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerini Öğrenmek İçin Hazırlanan Anket**

EK 1: Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.16.00.07-050 /
Konu : Araştırma İzni

50243

13 Kasım 2009

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : M.E.B.na Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Aslı KAYA "İlköğretim 8. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasını ekli listede adı geçen İlimiz İnegöl İlçesi İlköğretim Okulları 8. nci sınıf öğrencilerine uygulamak istediği, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü' nün 20/10/2009 tarih ve 350/26130 sayılı yazısı ile bildirilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığımıza bağlı her tür ve her derecedeki okul ve kurumlarda yapılacak lisans, yüksek lisans, doktora veya doktora üstü araştırma-geliştirme çalışmaları ile Bakanlığın destek verdiği araştırmalar kapsamındaki anket, uygulama, gözlem gibi faaliyetler; bir ili kapsıyorsa izin başvurularının İl Millî Eğitim Müdürlüğüne yapılacağı ilgi yönergede belirtildiğinden Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Aslı KAYA'nın "İlköğretim 8. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması ile ilgili öneri ve veri toplama araçları, ilgi Yönerge gereği İlimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmesi sonucunda, mühürlü ve imzalı anketlerin aslının okul müdürlüklerince görülerek, okullardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, gönüllülük esası ve veli izni ile okul müdürlüklerinin gözetim ve sorumluluğunda ekli listede adı geçen ilimiz İnegöl İlçesi İlköğretim Okulları 8.nci sınıf öğrencilerine uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğini olurlarınıza arz ederim.

Atilla GÜLSAR
Millî Eğitim Müdürü

OLUR.

12.11.2009

Selman YENİGÜN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Yeni Hükümet Konağı A Blok Osmangazi 16050 BURSA
Tel: (0 224)256 70 00/148-137 Faks : (0 224) 256 66 80
Ayrıntılı bilgi için İrtibat: Kültür Bölümü 137
web:bursameb.gov.tr e-mail:kultur16@meb.gov.tr

EĞİTİME
%100
DESTEK

EĞİTİME REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

EK 2: Anket Uygulamasının Yapıldığı Okulların Listesi

Anketin Uygulanacağı Okulların Listesi

1. Alanyurt Fatih İlköğretim Okulu
2. Alanyurt İlköğretim Okulu
3. Alanyurt Kocatepe İlköğretim Okulu
4. Akhisar Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu
5. Akşemsettin İlköğretim Okulu
6. Altıeylül İlköğretim Okulu
7. Atatürk İlköğretim Okulu
8. Cemil Sönmez İlköğretim Okulu
9. Cumhuriyet İlköğretim Okulu
10. Dumlupınar İlköğretim Okulu
11. Gazipaşa İlköğretim Okulu
12. Gaziosmanpaşa İlköğretim Okulu
13. Hacer Salih Yıldız İlköğretim Okulu
14. Huzur İlköğretim Okulu
15. İshakpaşa İlköğretim Okulu
16. İstaş Kentaş İlköğretim Okulu
17. Kaşıkçıoğlu İlköğretim Okulu
18. Mesudiye İlköğretim Okulu
19. Müşerref-Muzaffer Samda İlköğretim Okulu
20. Prof. Dr. Selçuk Yahşi İlköğretim Okulu
21. 80. Yıl İlköğretim Okulu
22. Sinanbey İlköğretim Okulu
23. Şakir Lakşe İlköğretim Okulu
24. Şükrünailipaşa İlköğretim Okulu
25. Ticaret ve Sanayi Odası İlköğretim Okulu
26. Vehbi Koç İlköğretim Okulu
27. 100. Yıl İlköğretim Okulu
28. Özel Altın Nesil İlköğretim Okulu
29. Özel Saffet İlköğretim Okulu

EK 3: Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerini Öğrenmek İçin Hazırlanan Anket

Sevgili öğrenciler,

Bu anket; "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında gerekli verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anketle ilgili vereceğiniz bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir. Vereceğiniz yanıtlar bu araştırmanın doğru verilerle sonuca ulaşmasında önemli bir yer tutacaktır. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Ash KAYA

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi ABD. Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

A) Kişisel Bilgilerinize Yönelik Sorular

1. Cinsiyetiniz: Kız Erkek
2. 7. sınıf SBS puanım: _____
3. Anne ve babanızın eğitim durumunu işaretleyiniz.

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Okuryazar değil	☐	☐
İlkokul mezunu	☐	☐
Ortaokul mezunu	☐	☐
Lise mezunu	☐	☐
Yüksekokul/ Üniversite mezunu	☐	☐
4. Anne ve babanızın çalışma durumunu işaretleyiniz.

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Çalışıyor	☐	☐
Çalışmıyor	☐	☐

B) Müziksel Ortamınıza ve Müzik Dersine Yönelik Sorular

1. Evinizde müzik aleti/aletleri var mı? (Cevabınız *evet* ise *evinizde bulunan müzik aleti/ aletlerinin adını* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
2. Birlikte yaşadığınız aile fertlerinizden müzikle uğraşan var mı? (Cevabınız *evet* ise *ailenizden kimin, ne şekilde müzikle uğraştığını* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
3. Yakın çevrenizden müzikle uğraşan var mı? (Cevabınız *evet* ise *yakın çevrenizden kimin, ne şekilde müzikle uğraştığını* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
4. Ev ortamında şarkı söyleme, çalgı çalma gibi müziksel faaliyetlerde bulunmanıza izin veriliyor mu? (Cevabınız *hayır* ise *nedenerini* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
5. Müzik dersini müzik branş öğretmeni ile mi yapıyorsunuz? (Cevabınız *evet* ise *öğrenim yaşamınız boyunca müzik derslerini toplam kaç yıl müzik branş öğretmeni ile yaptığınızı; hayır* ise müzik dersi yaptığınız *öğretmenin/öğretmenlerin branşını* cevabınızın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
6. Müzik derslerinde öğretmeniniz müzik aleti/aletleri kullanıyor mu? (Cevabınız *evet* ise *hangi müzik aleti/aletlerini kullandığınızı* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____
7. Müzik derslerinde siz müzik aleti/aletleri kullanıyor musunuz? (Cevabınız *evet* ise *hangi müzik aleti/aletlerini kullandığınızı* cevabın yanındaki boşluğa yazınız).
 Evet _____
 Hayır _____

8. Sınıf mevcudunuz: _____ kişi
9. Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.
- Müzik derslerini müzik sınıfında yapıyoruz.
- Müzik derslerini kendi sınıfımızda yapıyoruz.
- Müzik derslerini başka bir öğretmenin sınıfında yapıyoruz.
10. Aşağıdaki tanımlamalarda uygun olan seçeneği; müzik dersi yaptığınız ortama göre işaretleyiniz.
- Sınıfımızda kolçaklı sandalye kullanmaktayız.
- Sınıfımızda tekli sıra kullanmaktayız.
- Sınıfımızda çiftli sıra kullanmaktayız.
11. Aşağıdaki müzik aleti/aletlerinden hangisi/hangileri müzik dersi yaptığınız sınıfta bulunmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
- Blok Flüt Melodika Mandolin
- Keman Gitar Piyano/Org
- Ud/Bağlama Orff çalgıları (marakas, ksilofon vb.)
- Diğer _____
12. Aşağıda verilen dersleri size göre en önemli olandan önemsize doğru 1'den 10'a kadar numaralandırınız.
(1 en önemli ders, 10 en önemsiz ders)
- _____ T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük _____ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
- _____ Türkçe _____ Müzik
- _____ Matematik _____ Teknoloji ve Tasarım
- _____ Fen ve Teknoloji _____ Görsel Sanatlar
- _____ Yabancı Dil _____ Beden Eğitimi

Aşağıda yer alan sorularda size uygun olan seçeneği "X" ile işaretleyiniz

		Evet	Hayır
13.	Müzik dersi yaptığınız sınıfta ses yalıtımı var mı?		
14.	Müzik dersi yaptığınız sınıfta ısınma sorunu var mı?		
15.	Müzik dersi yaptığınız sınıfta aydınlatma sorunu var mı?		
16.	Müzik dersi yaptığınız sınıfta müzik tahtası (<i>dizekli tahta</i>) var mı?		
17.	Müzik dersinde öğretmeniniz görsel-işitsel araç gereçleri (<i>projeksiyon, bilgisayar, TV, VCD, CD vb.</i>) kullanıyor mu?		
18.	Müzik dersi çalışma kitabını ders sırasında uyguluyor musunuz?		
19.	Müzik dersi çalışma kitabını ev ödevi olarak uyguluyor musunuz?		
20.	Müzik dersinde kullandığınız müzik aleti/aletleri haricinde herhangi bir müzik aleti çalışıyor musunuz?		
21.	Şimdiye kadar müzik dersine yönelik olarak herhangi bir sosyal kulüpte yer aldınız mı?		
22.	Okul içinde ya da okul dışında herhangi bir müziksel faaliyette (<i>koro, orkestra, solo vb.</i>) yer aldınız mı ya da yer alıyor musunuz?		
23.	Okuldaki müzik dersi haricinde herhangi bir müzik dersi aldınız mı?		

Aşağıda yer alan sorularda size uygun olan seçeneği, işlem koduna dikkat ederek, "X" ile işaretleyiniz.

İşlem Kodları: ① Kesinlikle Katılmıyorum ② Katılmıyorum ③ Kararsızım ④ Katılıyorum ⑤ Kesinlikle Katılıyorum

		①	②	③	④	⑤
24.	Müzik dersinin gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum.					
25.	Müzik dersinin haftada bir ders saati olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum.					
26.	Müzik dersinin eğlenceli bir ders olduğunu düşünüyorum.					
27.	Müzik branşını meslek olarak seçmeyi düşünüyorum.					
28.	Müzik dersinde Temel müzik bilgilerini (<i>nota bilgisi, solfej vb.</i>) öğrenmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim.					
29.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim.					
30.	Müzik dersinde çalgı çalmaya yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim.					
31.	Müzik dersinde müzik dinlemeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim.					
32.	Müzik dersinde müziksel kültür edinmeye yönelik etkinliklerin yapılmasını isterim.					
33.	Müzik dersinde müziksel yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklerin (<i>beste yapma, eşlik oluşturma vb.</i>) yapılmasını isterim.					

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında İzmit'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmit'te tamamladı. 2003 yılında Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun oldu. 2007 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. 2007 yılında Bursa ili İnegöl ilçesine müzik öğretmeni olarak atandı. Aynı yıl Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimine başladı.

2008 yılında Yrd. Doç. Dr. Sezen ÖZEKE danışmalığında "İlköğretim 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi" konulu teze başladı.

07.06.2010

Aslı KAYA